

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

Навчальний посібник
КОМПЛЕКСНІ ТАКТИЧНІ ТРЕНУВАННЯ

Кривий Ріг

2023

ББК 67.9 (4УКР)61

Рекомендовано до друку Вченою радою
Донецького державного університету внутрішніх справ
(протокол № __ від 30 листопада 2023 р.)

Авторський колектив:

докт. юрид. наук, доц. М.С. Городецька – теми 2.1 та 4 (у співавторстві з канд. юрид. наук, О.І. Груздь); д.ф. О.Г. Литвиненко – теми 2.2, 3.1 та 3.3 у співавторстві з канд. юрид. наук, О.І. Груздь); к.ю.н. О.І. Груздь – теми 2.3; д.ф., доц. Р.О. Ємельянов – тема 1; О.В. Удовиченко – тема 3.2.

Рецензенти:

Плетенець В.М. – доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри криміналістики та домедичної підготовки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Говорун Д.В. – кандидат юридичних наук, оперуповноважений сектору карного розшуку відділення поліції №2 Криворізького районного управління поліції ГУНП України в Дніпропетровській області, майор поліції

Комплексні тактичні тренування: навчальний посібник / М.С. Городецька, О.І. Груздь, О.Г. Литвиненко, Р.О. Ємельянов, О.В. Удовиченко. Кривий Ріг: КННІ ДонДУВС, 2023. ___ с.

У навчальному посібнику розглянуті питання щодо загальних положень та процесуальних вимог щодо проведення слідчих розшукових дій. Призначення судових експертиз, їх види та рекомендовані питання.

Навчальний посібник розрахований для працівників органів внутрішніх справ, викладачів, ад'юнктів (аспірантів), курсантів та студентів вищих навчальних закладів юридичного профілю.

©Автори, 2023

©ДонДУВС, 2023

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Тема 1. Перевірка інформації оперативними підрозділами під час супроводження кримінального провадження.....	5
Тема 2. Початковий етап кримінального провадження.....	9
2.1. Огляд місця події.....	18
2.2. Інші процесуальні дії на місці події.....	25
2.3. Фіксація та вилучення слідів.....	27
Завдання квестів.....	39
Тема 3. Проведення окремих слідчих (розшукових) дій.....	50
3.1. Огляд.....	50
3.2. Допит.....	54
3.3. Призначення експертиз.....	61
Завдання квестів.....	69
Тема 4. Використання ПНП під час оперативно-розшукової діяльності та досудового розслідування.....	84
Завдання квестів.....	86

Вступ

Практична діяльність слідчих, працівників оперативних підрозділів не передбачає розподілу на компоненти, що відповідають окремо підготовці з дисципліни «Кримінальний процес», окремо – «Криміналістика», окремо – «Кримінальне право», тощо. Під час розслідування слідчий не замислюється до якої сфери наразі відноситься використовувані ним знання та навички. Лише у поєднанні набуті здобувачами та здобувачками вміння дають той позитивний результат, який виражається у ефективному досудовому розслідуванні, ефективній оперативно-розшуковій діяльності. Вміле поєднання здобутих знань є запорукою досягнення усіх завдань та цілей діяльності спрямованої на виявлення, розслідування та попередження кримінальних правопорушень.

Навчальний посібник може бути використаний під час освітнього процесу у рамках запровадженого навчального курсу «Комплексні тактичні тренування», або може бути використаний для забезпечення проведення комплексних практичних занять, які передбачають поєднання елементів дисциплін кримінально-процесуального, криміналістичного, кримінально-правового та оперативно-розшукового спрямування, або завдання можуть бути використанні під час проведення занять з окремих дисциплін вказаного спрямування.

Завдання навчального посібника «Комплексні тактичні тренування» передбачені із застосуванням інтерактивного методу навчання поліцейський квест.

ТЕМА 1.

ПЕРЕВІРКА ІНФОРМАЦІЇ ОПЕРАТИВНИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ ПІД ЧАС СУПРОВОДЖЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Під час відпрацювання оперативної інформації працівники кримінальної поліції використовують офіційні бази даних, за допомогою яких можливо встановити особистість та повні анкетні дані особи, з інформацією яка буде корисна для оперативно-розшукової роботи. Доступ до відповідних баз даних має лише працівник поліції, якому буде надано дозвіл на зберігання та використання спеціального носія інформації, а саме флешки, яка запрограмована під електронний ключ, для того аби здійснювати вхід до відповідних баз даних, а саме:

1. ІП НПУ «ЦУНАМІ» - інформаційний портал НП України
2. АПС «АРКАН» (контроль осіб, транспортних засобів та вантажів, які перетинають державний кордон України).
3. ІС ДП «НАІС» (Державний реєстр речових прав на нерухоме майно).
4. Державний реєстр актів цивільного стану громадян.
5. Єдиний державний реєстр юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців.

АПС «АРКАН» (контроль осіб, транспортних засобів та вантажів, які перетинають державний кордон України). Відповідно до Наказу Адміністрації ДПС України, ДМС України, ДПА України, МВС України, МЗС України, Міністерства праці та соціальної політики України, СБУ та СЗР України від 03.04.2008 за №284/287/214/150/64/175/266/75 «Про затвердження Положення про інтегровану міжвідомчу інформаційно-телекомунікаційну систему щодо контролю осіб, транспортних засобів та вантажів, які перетинають державний кордон».

Система «Аркан» - це сукупність організаційно-розпорядчих заходів, програмно-технічних та телекомунікаційних засобів, що забезпечують обробку інформації (уведення, приймання, отримання, передавання, реєстрація, зберігання) щодо контролю осіб, транспортних засобів та вантажів, які

перетинають державний кордон України, та автоматизований доступ до інформаційних ресурсів (баз даних) суб'єктів системи "Аркан".

Суб'єктами системи "Аркан" є Адміністрація Державної прикордонної служби України, Служба безпеки України, Служба зовнішньої розвідки України, Міністерство внутрішніх справ України, Державна митна служба України, Державна податкова адміністрація України, Міністерство закордонних справ України, Міністерство праці та соціальної політики України.

Система "Аркан" створюється з метою своєчасного, достовірного та функціонально повного інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності суб'єктів системи стосовно здійснення ними заходів із запобігання і недопущення в'їзду в Україну або виїзду з України осіб, яким згідно із законодавством не дозволяється в'їзд в Україну або яких тимчасово обмежено в праві виїзду з України, у тому числі згідно з дорученнями правоохоронних органів, розшуку в пунктах пропуску через державний кордон осіб, які переховуються від органів дізнання, слідства та суду, ухиляються від відбуття кримінальних покарань, припинення протиправної діяльності фізичних і юридичних осіб, які незаконно переправляють мігрантів в Україну або транзитом переміщують їх через територію України, посилення контролю за додержанням правил в'їзду, виїзду, перебування в Україні іноземців та осіб без громадянства, а також виконання інших завдань у правоохоронній сфері згідно із законодавством.

Функції системи "Аркан":

- поповнення інформаційних ресурсів (баз даних) інформаційних систем органів виконавчої влади у режимі обробки повідомлень;
- надання суб'єктам системи "Аркан" інформації з інформаційних ресурсів (баз даних) інформаційних систем органів виконавчої влади;
- забезпечення двосторонніх інформаційно-телекомунікаційних зв'язків між суб'єктами системи "Аркан";
- здійснення електронного документообігу між суб'єктами системи "Аркан";

- забезпечення комплексного захисту інформації та розмежування доступу до інформаційних ресурсів (баз даних) суб'єктів системи "Аркан".

ІС ДП «НАІС» (Державний реєстр речових прав на нерухоме майно).
Відповідно до Наказу Міністерства юстиції України від 14.12.2012 за №1844/5 «Про затвердження Порядку використання даних Реєстру прав власності на нерухоме майно, Єдиного реєстру заборон відчуження об'єктів нерухомого майна, Державного реєстру іпотек та Державного реєстру обтяжень рухомого майна», також відповідно до Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень».

Державний реєстр речових прав на нерухоме майно - єдина державна інформаційна система, що забезпечує обробку, збереження та надання відомостей про зареєстровані речові права на нерухоме майно та їх обтяження.

Державна реєстрація речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень - офіційне визнання і підтвердження державою фактів набуття, зміни або припинення речових прав на нерухоме майно, обтяжень таких прав шляхом внесення відповідних відомостей до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно.

У Державному реєстрі прав реєструються речові права та їх обтяження на земельні ділянки, а також на об'єкти нерухомого майна, розташовані на земельній ділянці, переміщення яких неможливе без їх знецінення та зміни призначення, а саме: житлові будинки, будівлі, споруди, а також їх окремі частини, квартири, житлові та нежитлові приміщення, меліоративні мережі, складові частини меліоративної мережі.

Не підлягають державній реєстрації речові права та їх обтяження на корисні копалини, рослини, а також на малі архітектурні форми, тимчасові, некапітальні споруди, розташовані на земельній ділянці, переміщення яких можливе без їх знецінення та зміни призначення, а також окремо на споруди, що є приналежністю головної речі, або складовою частиною речі, зокрема на магістральні та промислові трубопроводи (у тому числі газорозподільні мережі), автомобільні дороги, електричні мережі, магістральні теплові мережі,

мережі зв'язку, залізничні колії, крім меліоративних мереж, складових частин меліоративної мережі.

Державний реєстр актів цивільного стану громадян. Відповідно до Наказу Міністерства юстиції України від 18.10.2000 за №52/5 «Про затвердження Правил державної реєстрації актів цивільного стану в Україні».

Державна реєстрація актів цивільного стану проводиться з метою забезпечення реалізації прав фізичної особи та офіційного визнання і підтвердження державою фактів народження фізичної особи та її походження, шлюбу, розірвання шлюбу, зміни імені, смерті.

Єдиний державний реєстр юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців. Відповідно до Наказу Міністерства юстиції України від 10.06.2016 за №1657/5 «Про затвердження Порядку надання відомостей з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань».

Відомості з Єдиного державного реєстру надаються за допомогою програмних засобів ведення цього реєстру у паперовій або електронній формах, що мають однакову юридичну силу та містять обов'язкове посилання на Єдиний державний реєстр, крім документів, що містяться в реєстраційній справі та надаються у паперовій формі.

Чат-бот «StopRussiaChannel/MRIYA» спеціально створений Департаментом Кіберполіції України. Інформаційний простір наразі переповнений і дуже важко відсіювати «фейки» від фактів. Мета агресора — посіяти паніку серед населення, тим самим підірвавши бойовий дух. Завдання кожного — фільтрувати новини, запобігати розповсюдженню пропагандистських закликів, сприяти розповсюдженню достовірної інформації на інфо-просторах України, Росії та інших країн.

Завдання Чат-бот «StopRussiaChannel/MRIYA»:

- перевіряти та блокувати ресурси які поширюють фейки та пропаганду;
- створює інструкції для боротьби на інформаційному фронті;
- запобігати розповсюдженню пропагандистських закликів;

ТЕМА 2.

ПОЧАТКОВИЙ ЕТАП КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Для здійснення огляду місця події та проведення інших процесуальних заходів спрямованих на фіксацію слідів вчиненого кримінального правопорушення та його розкриття у відділах та відділеннях поліції створюються слідчо-оперативні групи для виїзду на місце події.

Слідчо-оперативна група (надалі - СОГ) – це спільна, об'єднана єдиною метою організаційна форма взаємодії слідчих, дізнавачів, оперативних працівників, дільничних офіцерів поліції, інспекторів – криміналістів та інших осіб на місці події.

СОГ створюються при чергових частинах органів та підрозділів поліції. Склад цих груп формується з числа працівників поліції відповідно до графіка чергування, затвердженого керівником органу, підрозділу поліції та погодженого з керівником органу досудового розслідування (дізнання)¹.

Начальники територіальних підрозділів поліції та слідчих відділів (відділень) є відповідальними за належну організацію взаємодії слідчих підрозділів з іншими органами та підрозділами поліції при попередженні, виявленні й розслідуванні кримінальних правопорушень. З цією метою начальнику територіального підрозділу поліції надається право за погодженням з начальником слідчого відділу (відділення):

- 1) включати слідчих до складу слідчо-оперативної групи для виїзду на місце події за заявою або повідомленням про кримінальне правопорушення;
- 2) створювати слідчо-оперативні групи для виявлення особи, яка вчинила кримінальне правопорушення²;

¹Наказ Міністерства внутрішніх справ України: Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні №575 від 07.07.2017. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17#Text>

²Інструкція з організації діяльності слідчих підрозділів Національної поліції України: затверджена Наказом Міністерства внутрішніх справ України від 06.07.2017 №570. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0919-17#Text>

Заступаючи на службу в цілодобовий наряд, учасники СОГ в обов'язковому порядку проходять цільовий інструктаж та отримують табельну вогнепальну зброю.

Після надходження на лінію «102» або особистого звернення громадян до чергової частини відділу (відділення) поліції з повідомлення про скоєння певного кримінального правопорушення, на місце події надсилається СОГ.

Відповідальними за організацію своєчасного направлення на місце події слідчо-оперативної групи у повному складі, інших працівників органу, підрозділу поліції залежно від обставин та характеру вчиненого кримінального правопорушення та доставляння за необхідності до місця події спеціалістів інших органів є начальники ГУНП, їх територіальних (відокремлених) підрозділів³. Після отримання повідомлення про певну подію, черговий чергової частини відділу поліції доповідає про це керівництву, після чого на місце події направляється чергова СОГ, а за необхідності спеціалісти у певних галузях розслідування та розкриття кримінальних правопорушень. До таких, зокрема варто віднести слідчих та оперативних працівників, які займаються розслідуванням та розкриттям майнових кримінальних правопорушень, проти життя та здоров'я, дорожньо-транспортних пригод та ін.

Завданням СОГ є виявлення, фіксація, вилучення та пакування слідів кримінального правопорушення, речових доказів, установлення свідків та потерпілих, з'ясування обставин кримінального правопорушення, що мають значення для всебічного, повного і неупередженого їх дослідження та встановлення осіб, які його вчинили.⁴ На місці події учасники СОГ мають зібрати максимальну кількість інформації, що допоможе у розкритті конкретної кримінальної події.

³Наказ Міністерства внутрішніх справ України: Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні №575 від 07.07.2017. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17#Text>

⁴Наказ Міністерства внутрішніх справ України: Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні №575 від 07.07.2017. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17#Text>

Після прибуття на місце події члени СОГ з'ясовують обставини вчинення кримінального правопорушення, установлюють свідків, прикмети осіб, які вчинили кримінальне правопорушення, та ймовірні шляхи їх руху. У разі необхідності вживають заходів для переслідування транспортних засобів, якими заволоділи особи, що вчинили кримінальне правопорушення, або тих, що використовувалися при його вчиненні. Беруть участь у розшуку та затриманні осіб, які підозрюються в учиненні цих кримінальних правопорушень.⁵ Виключно злагоджена робота кожного учасника слідчо-оперативної групи сприятиме швидкому та ефективному розкриттю кримінального правопорушення.

Згідно з наказом Міністерства внутрішніх справ України від 07.07.2017 №575 «Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні» до складу СОГ включаються слідчий (дознавач), працівник оперативного підрозділу, інспектор-криміналіст (технік-криміналіст), а також (за необхідності) кінолог зі службовим собакою.⁶ За необхідності, до огляду місця події може бути залучено спеціаліста у іншій галузі. Так, до участі в початкових та інших слідчих діях: огляду трупів на місці події (знайдення), ексгумації, вилучення зразків та ін., як фахівці можуть залучатися судово-медичні експерти у встановленому законом порядку⁷.

На місці події старшим СОГ є слідчий, а в разі включення до складу СОГ замість слідчого дізнавача старшим СОГ є дізнавач.

⁵Наказ Міністерства внутрішніх справ України: Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні №575 від 07.07.2017. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17#Text>

⁶Наказ Міністерства внутрішніх справ України: Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні №575 від 07.07.2017. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17#Text>

⁷Інструкція про проведення судово-медичної експертизи затверджена наказом Міністерства охорони здоров'я №6 від 17.01.95, URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0254-95#Text>

Так, відповідно до Наказу «Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні»⁸, на місці події старшим СОГ є слідчий, а в разі включення до складу СОГ замість слідчого дізнавача старшим СОГ є дізнавач.

Згідно п.8 цієї ж Інструкції слідчий (дізнавач) на місці події має такі повноваження:

1) керує діями інших членів СОГ та відповідає за якість проведення огляду місця події; разом з іншими членами СОГ, залученими спеціалістами, запрошеними потерпілими, свідками та іншими учасниками кримінального провадження в установленому КПК України порядку фіксує відомості щодо обставин учинення кримінального правопорушення; вилучає речі і документи, які мають значення для кримінального провадження, та речі, вилучені з обігу, у тому числі матеріальні об'єкти, придатні для з'ясування обставин, що підлягають доказуванню, забезпечує в установленому порядку їх належне зберігання для подальшого направлення для проведення судової експертизи; має право заборонити будь-якій особі перебувати на місці огляду або залишати його до закінчення огляду та вчиняти будь-які дії, що заважають проведенню огляду⁹; При цьому заборона перебувати на місці події стосується не лише сторонніх осіб, які мимоволі спостерігають подію, а й керівництва та інших співробітників Національної поліції та їх підрозділів, прокуратури, суду та ін. Охорону місця події можуть забезпечувати як працівники СОГ, так і інші учасники події. Така охорона здійснюється задля збереження слідів кримінального правопорушення та наступного його розкриття.

⁸Наказ Міністерства внутрішніх справ України: Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні №575 від 07.07.2017. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17#Text>

⁹Наказ Міністерства внутрішніх справ України: Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні №575 від 07.07.2017. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17#Text>

2) за наявності підстав інформує уповноваженого працівника чергової частини про залучення додаткових сил і засобів для фіксування всіх обставин учиненого кримінального правопорушення; В даному випадку слідчим може бути запрошено для огляду судово-медичного експерта, спеціаліста вибухотехніка тощо.

3) за необхідності після початку кримінального провадження допитує про обставини вчиненого кримінального правопорушення заявника, потерпілого, свідків та інших учасників кримінального провадження; надає письмові доручення працівникам оперативних підрозділів про проведення слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні¹⁰.

Іншим важливим учасником слідчо-оперативної групи є працівник оперативного підрозділу.

Так, відповідно до п. 9 Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні працівник оперативного підрозділу на місці події:

1) здійснює поквартирний чи подвірний обхід з метою виявлення свідків учиненого кримінального правопорушення, збору відомостей, що можуть бути використані як докази; Зазначені дії на місці події є надважливими, адже завдяки їм можливе розкриття кримінального правопорушення по «гарячим» слідам.

2) установлює час, місце і обставини вчинення кримінального правопорушення; кількість осіб, які його вчинили, їх прикмети; наявність у них зброї, транспортних засобів, слідів на одязі чи тілі, які могли залишитися через опір потерпілих або при подоланні перешкод; індивідуальні ознаки викрадених речей; напрямок руху осіб, які вчинили кримінальне правопорушення, інші

¹⁰Наказ Міністерства внутрішніх справ України: Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні №575 від 07.07.2017. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17#Text>

відомості, необхідні для їх встановлення; використовує наявні джерела оперативної інформації з метою розкриття кримінального правопорушення;

3) негайно інформує слідчого (дізнавача) про одержані дані щодо обставин вчинення кримінального правопорушення та осіб, які його вчинили, для їх подальшої фіксації шляхом проведення слідчих (розшукових) дій або негласних слідчих (розшукових) дій;

4) виконує письмові доручення слідчого (дізнавача) про проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій. Під час їх виконання користується повноваженнями слідчого (дізнавача)¹¹.

Вважаємо за потрібне до переліченого додати необхідність:

- забезпечення збереження слідів на місці події шляхом огороження території;
- виведення з місця події сторонніх осіб, у тому числі працівників поліції, безпосередньо не пов'язаних із проведенням огляду;
- знаходження та залучення до участі в огляді понять.

Невід'ємним учасником слідчо-оперативної групи є інспектор-криміналіст (технік-криміналіст). Так, на місці події цей учасник:

1) надає консультації слідчому (дізнавачу) з питань, що потребують відповідних спеціальних знань і навичок; Відмітимо, що допомога інспектора – криміналіста на місці події є не аби як цінною, адже слідчій (дізнавач) не в повному обсязі володіє знаннями, які потрібні під час опису тих чи інших слідів, предметів тощо.

2) з використанням спеціальних знань та навичок, науково-технічних засобів і спеціального обладнання проводить вимірювання, фотографування, звуко- чи відеозапис, складає плани і схеми, виготовляє графічні зображення оглянутого місця чи окремих речей;

¹¹Наказ Міністерства внутрішніх справ України: Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні №575 від 07.07.2017. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17#Text>

3) виявляє, фіксує, здійснює вилучення та пакування матеріальних об'єктів, які несуть на собі слідову інформацію вчиненого правопорушення;

4) проводить експрес-аналіз за зовнішніми характеристиками вилучених об'єктів (без надання письмового висновку), звертає увагу слідчого на фактичні дані, що мають значення для розслідування обставин кримінального правопорушення;

5) відповідає за якісну фіксацію всієї слідової інформації, повноту відображених про це даних у протоколі огляду та схемі (плані) до нього¹². Роль інспектора-криміналіста на місці події є недооціненою, адже це та особа, яка не лише помічає та вилучає сліди, а й допомагає слідчому (дознавачу) правильно сформулювати та описати виявлені сліди, предмети, речовини тощо.

Учасником, який перебуває на місці події до приїзду СОГ є дільничний офіцер поліції (поліцейський патрульної поліції). Однак, відзначимо, що не завжди цей учасник присутній під час огляду місця події. У разі присутності зазначеного учасника на місці події він зобов'язаний:

1) до прибуття СОГ забезпечувати охорону місця події, забезпечити збереження слідів учиненого кримінального правопорушення та в разі необхідності організувати надання невідкладної медичної допомоги потерпілим особам;

2) з'ясувати обставини вчиненого кримінального правопорушення, установлювати свідків, очевидців події, прикмети правопорушників, збирати інші відомості, що можуть бути використані як докази;

3) інформувати уповноваженого працівника чергової частини органу, підрозділу поліції про обставини вчинення кримінального правопорушення та осіб, які його вчинили, для вжиття невідкладних заходів щодо їх затримання;

¹²Наказ Міністерства внутрішніх справ України: Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні №575 від 07.07.2017. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17#Text>

4) з прибуттям СОГ негайно інформувати слідчого (дознавача) про одержані дані щодо обставин учинення кримінального правопорушення та осіб, які його вчинили, для їх подальшої фіксації шляхом проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій¹³.

У певних видах кримінальних правопорушень під час огляду місця події доречним є залучення кінолога. На місці події кінолог:

1) за узгодженням зі слідчим (дознавачем) визначає межі огляду місця події і порядок його проведення з метою виявлення слідів і предметів, які мають значення для застосування службового собаки, на основі наявної інформації визначає доцільність його застосування;

2) уживає заходів для розшуку та затримання особи, яка вчинила кримінальне правопорушення, шляхом застосування службового собаки по запахових слідах, речах і предметах, залишених на місці події, а також з метою пошуку слідів і предметів, які мають значення для розкриття і розслідування кримінального правопорушення;

3) бере участь у блокуванні місця вчинення кримінального правопорушення, його огляді, виявленні, фіксації, вилученні і зберіганні предметів і слідів, які можуть бути використані для розшуку особи, яка вчинила кримінальне правопорушення, із застосуванням службового собаки;

4) позначає місця виявлення на шляху слідування службового собаки предметів і речей, які можуть бути використані для пошуку особи, яка вчинила кримінальне правопорушення, із застосуванням службового собаки;

5) доводить до відома керівника СОГ інформацію про можливе походження запахоносіїв (слідів, предметів), виявлених на місці події, та їх використання для розкриття та розслідування кримінального правопорушення;

¹³Наказ Міністерства внутрішніх справ України: Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні №575 від 07.07.2017. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17#Text>

б) використовуючи отриману інформацію, застосовує службового собаку для розшуку особи, яка вчинила кримінальне правопорушення, за її запаховими слідами;

7) обстежує за допомогою службового собаки прилеглу до місця події територію та можливі місця укриття особи, яка вчинила кримінальне правопорушення (горища і підвали прилеглих будівель, які не є житлом чи іншим володінням особи, незамкнені сховища, лісопаркові зони, кар'єри тощо);

8) разом з іншими працівниками поліції бере участь у переслідуванні та затриманні осіб, які підозрюються у вчиненні кримінального правопорушення, застосовує при цьому службового собаку;

9) за відсутності можливостей застосування службового собаки або в разі втрати ним сліду діє за вказівкою керівника СОГ¹⁴.

Звернемо увагу, ще на одного учасника - керівника органу, підрозділу поліції. Так, у разі вчинення особливо тяжких злочинів, а також кримінальних правопорушень, які викликають значний суспільний резонанс, керівник органу, підрозділу поліції (у разі його відсутності - особа, яка виконує його обов'язки) зобов'язаний особисто виїхати на місце пригоди, забезпечити проведення огляду місця події СОГ, організувати належну взаємодію між працівниками поліції при проведенні першочергових заходів та невідкладних слідчих (розшукових) дій, забезпечити залучення додаткових сил та засобів, надання іншої необхідної допомоги членам СОГ для встановлення події кримінального правопорушення та особи, яка його вчинила.¹⁵ В даному випадку керівник органу, підрозділу поліції виконує допоміжну функцію, і не має права втручатись у безпосередній огляд місця події.

¹⁴Наказ Міністерства внутрішніх справ України: Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні №575 від 07.07.2017. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17#Text>

¹⁵Наказ Міністерства внутрішніх справ України: Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні №575 від 07.07.2017. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17#Text>

2.1 Огляд місця події

Огляд місця події є окремим випадком провадження слідчої (розшукової) дії – огляд. Статтею 237 КПК України передбачено провадження огляду місцевості, приміщення, речей, документів та комп'ютерних даних. Загальною нормою не передбачено безпосередньо проведення огляду саме *місця події*. Про провадження даної слідчої (розшукової) дії йдеться у:

- **статті 40¹** – «Дізнавач» (передбачено повноваження дізнавача провадити огляд місця події);
- **статті 214** – «Початок досудового розслідування» (передбачено провадження огляду місця події до внесення відомостей до ЄРДР);
- **статті 238** – «Огляд трупа» (передбачено огляд трупа, який може здійснюватися одночасно з оглядом місця події);
- **статті 552** - «Зміст та форма запиту про міжнародну правову допомогу» (передбачено запит про міжнародну правову допомогу щодо провадження огляду місця події);
- **статті 615** – «Особливий режим кримінального провадження в умовах воєнного стану» (передбачено проведення огляду місця події до винесення постанови про початок досудового розслідування).

Можемо надати визначення поняття даної слідчої (розшукової) дії.

Огляд місця події – це слідча (розшукова) дія, яка може бути спрямована як на отримання (збирання) доказів, так і на перевірку вже отриманих доказів у конкретному кримінальному провадженні. Є однією з найпоширеніших слідчих (розшукових) дій. У зв'язку із важливістю якнайшвидшої фіксації та збирання доказової інформації про вчинене кримінальне правопорушення огляд місця події є єдиною слідчою (розшуковою) дією, проведення якої допускається до внесення відомостей до ЄРДР. Мета огляду місця події співпадає із загальною метою провадження огляду - виявлення та фіксація відомостей щодо обставин вчинення кримінального правопорушення.

Підстави.

Юридичні підстави:

- внесення відомостей в ЄРДР;
- у невідкладних випадках огляд місця події може бути проведений до внесення відомостей до ЄРДР. Підставою для проведення огляду місця події у такому разі є інформація про вчинення кримінального правопорушення, зафіксована у певній процесуальній формі. Без наявності такої інформації проведення огляду місця події не допускається¹⁶;
- ухвала слідчого судді про дозвіл проведення огляду у житлі чи іншому володінні особи, які є місцем події.

Фактичні підстави (*формулюються із загальних підстав для проведення слідчих (розшукових) дій відповідно до ст. 223 КПК України*):

- наявність достатніх відомостей, що вказують на можливість виявлення та фіксації на місці події відомостей щодо обставин вчинення кримінального правопорушення.

Коло учасників.

Уповноважені особи.

Повноваження щодо провадження огляду місця події надані прокурору, слідчому, дізнавачу.

Інші учасники.

Відповідно до частини 3 статті 237 КПК України для участі в огляді може бути запрошений потерпілий, підозрюваний, захисник, законний представник та інші учасники кримінального провадження. З метою одержання допомоги з питань, що потребують спеціальних знань, слідчий, прокурор для участі в огляді може запросити спеціалістів.

¹⁶ Огляд судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду щодо недопустимості доказів, отриманих внаслідок істотного порушення прав та свобод людини. Рішення, внесені до ЄРДСР, за період з 2018 року по жовтень 2020 року / упоряд. Заступник голови Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду В. В. Щепоткіна, правове управління (ІІІ) департаменту аналітичної та правової роботи апарату Верховного Суду. Київ, 2020. 69 с. С.17

За загальною нормою, викладеною у ч. 3 ст. 223 КПК України, слідчий, прокурор вживає належних заходів для забезпечення присутності під час проведення слідчої (розшукової) дії осіб, чії права та законні інтереси можуть бути обмежені або порушені.

Якщо огляд місця події провадиться за клопотанням сторони захисту, потерпілого, представника юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, тоді він має провадитись за участю особи, яка її ініціювала, та (або) її захисника чи представника, крім випадків, коли через специфіку огляду місця події це неможливо або така особа письмово відмовилася від участі.

Під час огляду трупа, який може здійснюватися одночасно з оглядом місця події, обов'язковою є участь судово-медичного експерта (або лікаря, якщо вчасно неможливо залучити судово-медичного експерта).

Слідчий, прокурор зобов'язаний запросити не менше двох незаінтересованих осіб (понятих) для огляду трупа, який може здійснюватися одночасно з оглядом місця події. Винятками є випадки застосування безперервного відеозапису ходу проведення.

Огляд житла чи іншого володіння особи здійснюються з обов'язковою участю не менше двох понятих незалежно від застосування технічних засобів фіксування.

Технічні засоби.

Допускається застосування технічних засобів фіксації.

Оскільки огляд житла чи іншого володіння особи (які є місцем події) здійснюється згідно з правилами КПК України, передбаченими для обшуку житла чи іншого володіння особи, то огляд житла чи іншого володіння особи на підставі ухвали слідчого судді в обов'язковому порядку фіксується за допомогою аудіо- та відеозапису.

За ст. 615 КПК України у разі введення воєнного стану та якщо при проведенні огляду житла чи іншого володіння особи, якщо залучення понятих є об'єктивно неможливим або пов'язано з потенційною небезпекою для їхнього життя чи здоров'я, огляд місця події провадиться без залучення понятих. У

такому разі хід і результати проведення огляду житла чи іншого володіння особи в обов'язковому порядку фіксуються доступними технічними засобами шляхом здійснення безперервного відеозапису.

У разі введення воєнного стану процесуальні дії під час кримінального провадження фіксуються у відповідних процесуальних документах, а також за допомогою технічних засобів фіксування кримінального провадження, крім випадків, якщо фіксування за допомогою технічних засобів неможливе з технічних причин. За відсутності можливості складання процесуальних документів про хід і результати проведення слідчих (розшукових) дій чи інших процесуальних дій фіксація здійснюється доступними технічними засобами з подальшим складенням відповідного протоколу не пізніше сімдесяти двох годин з моменту завершення таких слідчих (розшукових) дій чи відповідних процесуальних дій.

Порядок дій (час, місце, послідовність тощо).

Час. За загальним правилом провадження слідчих (розшукових) дій: проведення у нічний час (з 22 години до 6 години) не допускається, за винятком невідкладних випадків, коли затримка в проведенні може призвести до втрати слідів кримінального правопорушення чи втечі підозрюваного, а також крім здійснення кримінального провадження у порядку, встановленому статтею 615 цього Кодексу.

Місце. У Кримінальному процесуальному кодексі не міститься визначення, що ми маємо розуміти під терміном - місце події. Криміналістичне визначення місця події передбачає, що даний термін складається з таких елементів: місце приготування до злочину, місце безпосереднього злочину, місце виявлення слідів і знарядь злочину та місце їх приховання.

У такому випадку під час виїзду на місце події СОГ може бути проведено огляд місця безпосереднього виявлення слідів кримінального правопорушення, а також може бути проведено огляд місця виявлення (приховання) предмету кримінального правопорушення (предмету посягання, знаряддя тощо), якщо на

це вказують особи присутні під час проведення огляду місця події (очевидці, інші особи, яким відомі обставини кримінального правопорушення).

Частиною 2 статті 238 КПК України передбачено огляд трупа, який може здійснюватися одночасно з оглядом місця події, житла чи іншого володіння особи з додержанням правил про огляд житла чи іншого володіння особи. За визначенням Верховного Суду, місце виявлення трупа завжди вважається місцем події незалежно від того, де настала смерть певної людини¹⁷.

Можливість застосування примусу.

Огляд місця події – слідча (розшукова) дія, яка пов'язана з мінімальним застосуванням примусу. Розглянемо можливість застосування примусу, користуючись класичним його визначенням як обмеження певних прав окремих осіб.

1) обмеження права особи на невтручання в особисте і сімейне життя (ст. 32 Конституції України).

Дана форма примусу полягає у тому, що під час безпосереднього сприйняття, дослідження обстановки на місці події, виявлення, фіксації та вилучення різних речових доказів, з'ясування характеру події, що відбулася, встановлення особи злочинця та мотивів скоєння злочину, уповноваженим особам, які проводять огляд місця події, стають доступними та відомим окремі факти особистого характеру. У чому може полягати втручання в особисте та сімейне життя. Якщо місце події не є житлом чи іншим володінням особи, то факт такого втручання, обмеження, як правило, є мінімальним. Через що й ступінь примусу можна визначати як мінімальний. Тому у випадках, коли місце події не є житлом чи іншим володінням особи, проведення огляду місця події не потребує додаткового процесуального рішення слідчого або інших суб'єктів,

¹⁷ Огляд судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду щодо недопустимості доказів, отриманих внаслідок істотного порушення прав та свобод людини. Рішення, внесені до ЄРДСР, за період з 2018 року по жовтень 2020 року / упоряд. Заступник голови Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду В. В. Щепоткіна, правове управління (ІІІ) департаменту аналітичної та правової роботи апарату Верховного Суду. Київ, 2020. 69 с. – С.21

що ведуть кримінальний процес та здійснюють контроль та нагляд за дотриманням прав людини.

На відміну від обшуку, слідчий, прокурор під час проведення огляду не може вдаватися до таких примусових заходів, як відкриття закритих приміщень, сховищ, речей, подолання системи логічного захисту, чи зняти (деактивувати) систему логічного захисту, мати доступ чи можливість доступу до комп'ютерних систем або їх частин, мобільних терміналів систем зв'язку.

2) *обмеження права особи на недоторканність житла (ст. 30 Конституції України).*

Вказане право особи тісно пов'язане з вищевказаним правом на невтручання в особисте і сімейне життя, оскільки недоторканість житла особи стоїть саме на варті невтручання у приватність. Якщо під час огляду місця події, яке є вільнодоступним місцем, лише є можливість втручання у особисте і сімейне життя, то огляд житла чи іншого володіння, як правило, завжди обов'язково пов'язаний із таким втручанням. Тому, Конституцією України та КПК України прямо передбачено право особи на недоторканність житла (яке подекуди помилково пов'язують з правом приватної власності).

Відповідно до ст. 233 КПК України ніхто не має права проникнути до житла чи іншого володіння особи з будь-якою метою, інакше як лише за добровільною згодою особи, яка ними володіє, або на підставі ухвали слідчого судді, крім невідкладних випадків. До останніх відносяться невідкладні випадки, пов'язані із врятуванням життя людей та майна чи з безпосереднім переслідуванням осіб, які підозрюються у вчиненні кримінального правопорушення.

У разі невідкладних випадків прокурор, слідчий, дізнавач за погодженням із прокурором зобов'язаний невідкладно після здійснення таких дій звернутися до слідчого судді із клопотанням про проведення обшуку. Отже, у разі проникнення з метою фіксації відомостей щодо вчиненого кримінального правопорушення у житлі чи іншому володінні за невідкладних випадків, законодавець передбачає узаконення постфактум але лише здійснення обшуку.

Тому про проведення у невідкладних випадках огляду місця події мова не йде. На цьому також наголошує у своїх рішеннях Верховний Суд¹⁸.

Провадження огляду місця події у житлі чи іншому володінні особи можливе лише за добровільною згодою особи, яка ними володіє, або на підставі ухвали слідчого судді.

Верховний Суд висловлював позицію, що огляд житла чи іншого володіння особи може бути проведено за добровільною згодою особи, яка ним володіє, за умови, що були наявні процесуальні гарантії, які захищали здатність особи висловлювати свою справжню думку при наданні такої згоди. У рішенні ВС на підтвердження таких гарантій було взято до уваги письмову згоду на огляд житла власника¹⁹.

Також Верховний Суд вказує на те, що у випадку, якщо особа-власник була ініціатором того, щоб викликати швидку допомогу та органи поліції, згідно з ч. 1 ст. 233 КПК це розцінюється як його добровільна згода на проникнення до домоволодіння²⁰.

3) обмеження права особи на свободу та особисту недоторканність (ст. 29 Конституції України).

¹⁸ Огляд судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду щодо недопустимості доказів, отриманих внаслідок істотного порушення прав та свобод людини. Рішення, внесені до ЄРДСР, за період з 2018 року по жовтень 2020 року / упоряд. Заступник голови Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду В. В. Щепоткіна, правове управління (Ш) департаменту аналітичної та правової роботи апарату Верховного Суду. Київ, 2020. 69 с. – С.16-18

¹⁹ Огляд судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду щодо недопустимості доказів, отриманих внаслідок істотного порушення прав та свобод людини. Рішення, внесені до ЄРДСР, за період з 2018 року по жовтень 2020 року / упоряд. Заступник голови Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду В. В. Щепоткіна, правове управління (Ш) департаменту аналітичної та правової роботи апарату Верховного Суду. Київ, 2020. 69 с. – С.23-24.

²⁰ Огляд судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду щодо недопустимості доказів, отриманих внаслідок істотного порушення прав та свобод людини. Рішення, внесені до ЄРДСР, за період з 2018 року по жовтень 2020 року / упоряд. Заступник голови Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду В. В. Щепоткіна, правове управління (Ш) департаменту аналітичної та правової роботи апарату Верховного Суду. Київ, 2020. 69 с. – С.24-25.

Відповідно до ч. 6 ст.237 КПК України слідчий, прокурор має право заборонити будь-якій особі залишити місце огляду до його закінчення та вчинювати будь-які дії, що заважають проведенню огляду.

2.2 Інші процесуальні дії на місці події

На місці події можуть проводитись наступні першочергові заходи та невідкладні слідчі (розшукові) дії:

- проведення огляду місця події. Це єдина слідча (розшукова) дія, яка здійснюється до внесення відомостей про вчинене кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань.

- переслідування і затримання правопорушників за слідами або указаними потерпілими і очевидцями напрямками переміщення правопорушника або за результатами роботи службового собаки, організація загороджувальних заходів, у тому числі в місцях можливого перебування або появи правопорушників. Під час даного заходу, спрямованого на розкриття кримінального правопорушення можуть бути задіяні працівники кримінальної поліції, дільничні офіцери поліції, кінолог зі службовою собакою, а також інші громадяни, які стали свідками чи очевидцями події та можуть здійснювати затримання підозрюваної особи в порядку ст. 207 КПК України.

- проведення розшукових заходів у місцях перебування осіб, схильних до вчинення правопорушень (у тому числі збуту викраденого майна). Зазвичай такі дії проводяться працівниками оперативного підрозділу та дільничними офіцерами, адже вони володіють такою інформацією щодо території їх обслуговування.

- виявлення свідків та очевидців події, опитування (у разі внесення відомостей в ЄРДР - допит) з цією метою осіб, які проживають або працюють поблизу місця вчиненого діяння, а також осіб, які могли перебувати на можливих шляхах руху правопорушника до та від місця події;

- установлення базових станцій операторів мобільного (рухомого) зв'язку, що обслуговують територію, на якій знаходиться місце вчинення

кримінального правопорушення, та можливих напрямків руху особи, яка його вчинила, а також інших місць з урахуванням обставин кримінального правопорушення;

- проведення поквартирного чи подвірного обходу для збирання відомостей про подію, обстеження місцевості в районі вчинення кримінального правопорушення, виявлення загублених, викинутих правопорушником знарядь учиненого діяння, інших предметів, отримання додаткової інформації про подію та осіб, які вчинили кримінальне правопорушення. Зазначені дії також покладаються на оперативних працівників та дільничних офіцерів поліції, адже вони володіють всією інформацією про криміногенну ситуацію на території їх обслуговування.

- орієнтування особового складу органів та підрозділів поліції на території обслуговування, на якій учинено кримінальне правопорушення, та суміжних територіях, а також (за необхідності) представників громадськості про характер, час, місце і спосіб учинення кримінального правопорушення, кількість осіб, які його вчинили, їх зовнішність, прикмети викраденого та про інші відомості, що мають значення для встановлення правопорушників та їх розшуку;

- використання можливостей баз (банків) даних єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України та інших інформаційних ресурсів, а також засобів масової інформації;

- перевірку осіб за базами (банками) даних, що входять до єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України, та іншими інформаційними ресурсами, передбаченими статтями 26, 27 Закону України «Про Національну поліцію»;

- інші передбачені законодавством заходи та дії, необхідні для встановлення події кримінального правопорушення та особи, яка його вчинила²¹.

²¹Наказ Міністерства внутрішніх справ України: Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної

Для з'ясування обставин вчинення кримінального проступку до внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань може бути:

- 1) відібрано пояснення;
- 2) проведено медичне освідування;
- 3) отримано висновок спеціаліста і знято показання технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису;
- 4) вилучено знаряддя і засоби вчинення кримінального проступку, речі і документи, що є безпосереднім предметом кримінального проступку, або які виявлені під час затримання особи, особистого огляду або огляду речей (ч.3 ст. 214 КПК України)²².

В тому разі, коли після проведення усіх першочергових заходів і невідкладних слідчих (розшукових) дій не встановлено особу, яка вчинила кримінальне правопорушення, керівник органу, підрозділу поліції організовує і забезпечує подальшу роботу з розкриття цього кримінального правопорушення.

Після внесення відомостей про вчинене кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань слідчий проводить усі необхідні слідчі (розшукові) та негласні слідчі (розшукові) дії спрямовані на розкриття даної події, встановлення підозрюваної особи, відшкодування шкоди потерпілому та притягнення винного до кримінальної відповідальності.

2.3 Фіксація та вилучення слідів

Оскільки між учиненням кримінального правопорушення й початком його розслідування існує певний проміжок часу, перед слідчим завжди стоїть завдання визначення того, чи є об'єкт, виявлений під час розслідування, тим самим об'єктом, що був задіяний під час учинення кримінального правопорушення. Перш за все, це стосується встановлення злочинця, а також

поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні №575 від 07.07.2017. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17#Text>

²²Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#n2039>

використаних ним знарядь. Але це є можливим за умови, що розшукуваним об'єктом були залишені сліди під час учинення кримінального правопорушення. У такий спосіб вирішується завдання визначення зв'язку певної людини або іншого об'єкта з подією кримінального правопорушення.

Сліди кримінального правопорушення в широкому розумінні – це будь-які матеріальні й ідеальні сліди відображення події, тобто під ними розуміють зміни, які були частково або повністю внесені в обстановку де було вчинено суспільно-небезпечне діяння. Слідами кримінального правопорушення можуть бути не лише, як прийнято вважати сліди пальців рук, або відбитків підошви взуття, а також зміна нормального розташування предметів, їх зникнення або навпаки поява, залишки частин предметів та речовин, внесення змін (як часткових так і повних) у документи, формування у пам'яті очевидців певних образів тощо. Як правило, кримінальне правопорушення відображається у слідах не повністю, а фрагментарно, що створює суттєві труднощі у пізнавальному процесі для органів досудового розслідування.

До змісту розслідування кримінальних правопорушень входить здійснення розшуку певних слідів та встановлення їх зв'язку з подією кримінального правопорушення. Для вирішення пошукових завдань використовується метод криміналістичної діагностики та ідентифікації.

Криміналістична ідентифікація, як процес встановлення тотожності будь-яких ознак у різних об'єктах є загальним (загальнонауковим) методом дослідження, теорія якого базується на формальних законах логіки та є сукупністю логічних правил дослідження, у процесі яких встановлюється тотожність. Отже, універсальність методу ідентифікації, як загальнонаукового інструмента, дозволяє використовувати методи природничих і технічних наук як прийоми для застосування ідентифікації як загального методу пізнання [²³, с. 142].

²³Весельський В.К. Розслідування окремих видів злочинів: навч. посіб. / О.О. Алексєєв, В.К. Весельський, В.В. Пяковський. К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 278 с.

Залежно від природи слідів кримінального правопорушення, в яких відобразилися ознаки об'єкта, ідентифікація поділяється на такі види:

- а) ідентифікація за матеріально фіксованими ознаками;
- б) ідентифікація за ідеально фіксованими ознаками.

Ідентифікація за матеріально фіксованими ознаками має такі різновиди:

– ідентифікація об'єкта за його слідами-відображеннями, коли зовнішня будова одного об'єкта (слідоутворюваного) відбивається на іншому (слідосприймаючому), як приклад (сліди рук на гладкій поверхні, сліди взуття або коліс автомобіля на вологому піску, сліди знаряддя зламу на дверях тощо);

– ідентифікація об'єкта за його частинами (має місце коли певний об'єкт в результаті фізичної дії було розділено на декілька елементів), як приклад (розбита фара автомобіля, чи скла вікна, розірваний документ тощо);

– ідентифікація виконавця рукописного тексту за ознаками почерку;

– ідентифікація особи за фотографією (встановлення факту, що на фотографії зображена певна особа або на кількох фотографіях – та ж сама особа).

Ідентифікація за ідеально фіксованими ознаками передбачає ідентифікацію об'єкта (як живої так і не живої природи) за уявним образом, який сформувався в пам'яті певної людини в результаті сприйняття події кримінального правопорушення або події, певним чином пов'язаної із кримінальним правопорушенням.

Образ є своєрідним слідом – відбитком ознак об'єкта, який сприймався певною особою (як правило це свідок події або потерпілий). Реалізується цей вид ідентифікації в діяльності правоохоронних органів шляхом упізнання особою об'єктів або осіб, які сприймаються нею під час розслідування кримінального правопорушення. Упізнанню може передувати складання словесного опису або зображення об'єкта з метою використання його для розшуку під час допиту особи в певному статусі.

Криміналістична діагностика тісно пов'язана з криміналістичною ідентифікацією та встановленням групової належності. Ці напрями в пізнавальному криміналістичному процесі здійснюються за допомогою комплексу методів, деколи вони переплітаються, один передує іншому і навпаки. Також багато спільного в їх теоретичних основах, зокрема в системі класифікації досліджуваних об'єктів [²⁴, с. 332].

Наприклад, шляхом вивчення слідів взуття, виявлених на місці події, встановлюється, що злочинець був узутий у кросівки 44-го розміру з певним рельєфом підошви. Установлюється, що підошва правої кросівки має характерне пошкодження, а злочинець має зріст 180–183 см. Інший приклад – завдяки дослідженню вилученої з місця події гільзи встановлюється, що вона має параметри (розміри, форма, колір металу тощо) гільз, які використовуються у патронах для пістолета «ТТ».

Виявлення та фіксація слідів кримінального правопорушення відбувається під час проведення слідчих дій, відповідно до вимог Кримінально-процесуального кодексу стосовно проведення таких дій, за допомогою фото й відеозасобів фіксації. Правовими підставами використання технічних засобів слідчим під час слідчих та негласних слідчих (розшукових) дій є положення ст. 71, 103, 105, 107, 232, 260, 263–266, 270 КПК України.

Вилучення матеріальних слідів відображення кримінального правопорушення здійснюється слідчим (як правило з-за допомогою спеціаліста) в присутності понятих, яких залучено до проведення слідчої дії, в експертний пакет, який опечатується в присутності всіх учасників слідчої дії. На вказаному пакеті вказується фабула (де, коли та що саме було вилучено) правильність вчинення всіх дій по завершенню слідчої дії фіксується підписами всіх учасників.

²⁴Панченко К.В. Окремі аспекти використання методу діагностики в роботі слідчого. Збірник тез доповідей студентів, аспірантів та з добувачів-учасників 74-ї звітної конференції Одеського національного університету у імені П. Мечникова. (Одеса, 25–27 квітня 2018 р.). – Одеса: Фенікс, 2018. С. 330-334.

Процес залучення експерта в якості спеціаліста при огляді місця події регламентується статтями 71 та 72 Кримінального процесуального кодексу України, а також Інструкцією про порядок залучення працівників органів досудового розслідування поліції та Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України як спеціалістів для участі в проведенні огляду місця події № 1339.

Сліди рук. Правила щодо вилучення:

- із предметом-носієм або його частиною;
- скопіювати на дактилоскопічну плівку або відрізок технічної стрічки;
- виготовити зліпки із силіконових паст, клею ПВА, синтетичного каучуку, силіконової суміші.

Упакування: у коробки, ящики; за можливістю використати дротові каркаси, дерев'яні розпірки, посуд, пляшки та інші предмети аналогічної форми; у конверти, при цьому сліди на об'єкті позначати за допомогою стрілки, мітки.

Сліди ніг (взуття). Правила щодо вилучення: виготовити зліпки (не забудьте про каркас!) із гіпсу, силіконової пасти, сірки, синтетичного каучуку; зняти на слідокопіювальну плівку (дакто-, відрізки технічної стрічки або зволожений фотопапір), з використанням електростатичного килимка на плівку, разом із предметом-носієм.

Упакування: у коробки, щільно набиті папером або у конверти.

Знаряддя злочину. Правила щодо вилучення: у тому стані, в якому виявлені, разом з усіма ключами. Устромляти у замкову щілину будь-які предмети (у т.ч. штатні ключі), а також проводити інші експерименти із замками до їх експертного дослідження забороняється.

Упакування: у щільний папір, коробку, поліетиленовий пакет.

Знаряддя злому. Правила щодо вилучення: у тому стані, в якому виявлені.

Упакування: у щільний папір (закріпити дротом або мотузкою на дошці, фанері); кінці інструментів, на яких можуть знаходитися частки сторонніх матеріалів, помістити у поліетиленові пакети.

Сліди злому, сліди розпилу. Правила щодо вилучення: разом із предметом-носієм; із частиною предмета-носія (випиляти або вирізати ділянку).

Із громіздких предметів – виготовити зліпки із клею ПВА, пластиліну, силіконової суміші, синтетичного каучуку або іншого матеріалу.

Упакування: у щільний папір, коробки або поліетиленові пакети, при цьому сліди на об'єкті позначати за допомогою стрілки, мітки.

При виявленні знаряддя злому та порівнянні слідів з його робочою поверхнею не торкатися поверхні сліду.

Мотузки, джгути, вузли, петлі. Правила щодо вилучення: вилучати повністю.

Упакування: у чистий папір, потім – у коробку. Попередньо вилучити волокна накладення.

Висушити. Не очищати від сторонніх забруднень. Захистити кінці від розкручування, обгорнувши їх папером і перев'язавши ниткою. Перерізувати петлі напроти вузла без порушення вузлів, кінці з'єднати ниткою або мотузкою, вузли зміцнити нитками.

Жувальна гумка, замазка, пластилін (зі слідами рук). Правила щодо вилучення: разом із предметом-носієм; із громіздких предметів – зіскребти.

Упакування: у коробки.

Зберігання: при низькій температурі, подалі від джерел тепла!

Замки, замикальні пристрої, їх частини. Правила щодо вилучення: у тому стані, в якому виявлені, разом з усіма ключами. Устромляти у замкову щілину будь-які предмети (у т.ч. штатні ключі), а також проводити інші експерименти із замками до їх експертного дослідження забороняється.

Упакування: у щільний папір, коробку, поліетиленовий пакет.

Не допускається експериментальна перевірка механізму замка!

Ключі, відмички. Правила щодо вилучення: у тому стані, в якому виявлені.

Упакування: у щільний папір (закріпити дротом або мотузкою на дошці, фанері); кінці інструментів, на яких можуть знаходитися частки сторонніх матеріалів, помістити у поліетиленові пакети.

Тирса, відщеплення дерева, стружка (зі слідами знарядь злому, що застосовувалися). Правила щодо вилучення: разом із предметом-носієм.

Упакування: у конверти зі щільного паперу.

Відбір порівняльних зразків: взуття та одяг підозрюваного; інструменти, інші знаряддя та предмети з житла підозрюваного.

Сліди зубів. Правила щодо вилучення:

– з продуктами харчування (вершкове масло, сало, маргарин, шоколад, сир, мармелад, ковбасні вироби, фрукти, овочі тощо);

– з жувальною гумкою;

– з ділянками шкіри трупа потерпілого або відкушеними ділянками (вилучається судово-медичним експертом після дослідження трупа в морзі);

– із предметами (недопалки, пломби, металеві, пакувальні ковпачки від пляшок).

Упакування: у коробки та інші ємності.

Зберігання:

– продукти – у холодильнику (в ящику з льодом, в ємності з холодною водою);

– швидкопсувні продукти – у 0,5 % розчині формаліну;

– ділянки шкіри людини – у консервувальному розчині (упаковує лікар).

Відбір порівняльних зразків одержують зубні лікарі або техніки-протезисти:

– надкусу – на пластилін, термопластичну масу, віск, гіпс тощо;

– відкусу – на віск, пластилін, заморожене вершкове масло, плавлений сир, або на той продукт, де виявлені сліди;

– у трупа – на гіпс, зуболікарські пасти.

Вогнепальна зброя та боєприпаси. У випадку виявлення та вилучення предмета схожого на вогнепальну зброю необхідно переконатися, що вона (кожен її екземпляр) не заряджена. У випадку, якщо в патроннику знаходиться патрон і його неможливо витягти між бійком і капсюлем або між курком та ударником (залежно від виду зброї), потрібно розмістити прокладку зі шкіри або іншого еластичного матеріалу достатньої товщини, після чого плавно спустити курок і ввімкнути запобіжник.

Для запобігання випадання з каналу ствола незгорілих порошинок, а також потрапляння до нього сторонніх предметів або речовин дульний зріз ствола потрібно обернути аркушем білого чистого паперу, обв'язавши його навколо ствола ниткою.

Одиночні екземпляри зброї слід упаковувати в щільний папір, краї якого заклеїти, опечатати та зробити на поверхні пояснювальний запис щодо місця та дати виявлення зброї, її марки та моделі, заводського порядкового номера тощо та проставити підписи слідчого, понятих і спеціаліста.

Якщо в ході огляду на поверхні зброї виявлено сліди папілярних узорів, то її потрібно упаковувати в картонний або дерев'яний ящик, закріпивши так, щоб не пошкодити ці сліди.

Перед упакованням до кожного екземпляра зброї має бути прикріплена бирка, на якій указують: найменування та заводський порядковий номер зброї; де, коли, під час якої слідчої (розшукової) дії її виявлено. Надпис засвідчується підписами слідчого, понятих та спеціаліста.

Ящики зі зброєю мають бути надійно закриті. Через замки протягується шпагат, на кінці якого кріпиться бирка з пояснювальними записами, засвідченими підписами слідчого й понятих.

Вилучення гільзи, патрона, набоїв: двома пальцями за зріз (вершину) та донну частину.

Упакування: спершу кожний об'єкт поміщають окремо у чистий папір, а потім – у пакет або коробку.

Кулі, шроти, картеч. Не торкатися поверхні снарядів, які вилучаються, щипцями, плоскогубцями та іншими інструментами!

Вилучення:

- із дерев'яної перешкоди – вирубати або випилити оточуючу ділянку;
- із цегляної кладки – вибити за допомогою шлямбура, діаметр якого повинен значно перевищувати вхідний отвір;
- із ґрунту – зняти з урахуванням можливої глибини залягання, просіяти через сито або промити у воді;
- зі снігу – зібрати й розтопити.

Упакування: кожний об'єкт поміщається окремо у паперовий згорток або конверт, потім – у пакет чи коробку.

Сліди пострілу (наскрізні та сліпі пробоїни, рикошет, механічні пошкодження пороховими газами, кіптява, обпалення, незгорілі порошоківки, металізація, бризки мастила)

Вилучення: разом із предметом-носієм або з частиною перешкоди, зіскребти кіптяву з громіздких предметів; зробити змив на марлевий тампон, що зволожений в розчині ацетону, та на марлевий тампон, який зволожений у водному розчині. Окремі зерна пороху слід вилучати за допомогою препарувальної голки або скальпеля, а також їх можна вилучати на плівку для мікрооб'єктів.

Одяг, що змочений кров'ю, необхідно акуратно розкласти та висушити при кімнатній температурі.

Ділянку з пошкодженнями треба обшити білим матеріалом розміром не менше 25x25 см; одяг скласти обшитою частиною всередину.

Упакування: спершу у чисту тканину або щільний папір, потім – в ящик або коробку; зіскрібки помістити у пробірку.

Прокладка, пиж. Не пошкодити краї! Вилучення: повністю (користуватися пінцетом).

Упакування: у чистий папір. Кожен об'єкт упаковується окремо.

Пошкодження скла (зі слідами пострілу). Вилучення: з рами – із попередньо наклеєним аркушем паперу; осколки необхідно скласти, попередньо відновивши початкову форму, а потім закріпити клеєм на аркуші паперу;

Упакування: у коробку між двома цілими листами скла (окантувати лейкопластиром або стрічкою типу «скотч»).

Сліди пострілу (на шкірі рук особи, яка стріляла). Вилучення: змити сліди пострілу зі шкіри марлевым тампоном, змоченим ацетоном, з тильного та внутрішнього боку кистей рук – праву і ліву руку окремо.

Упакування: у паперові конверти, кожен тампон – окремо, попередньо висушивши їх при кімнатній температурі.

Труп (зі слідами пострілу). До проведення експертизи неприпустимим є обмивання ран та видалення кров'яної кірки з ушкоджень, зондування раневого каналу та виймання снаряду металевим інструментом.

Упакування: у чисту тканину, брезент і т.п.

При «сліпих» проникаючих пораненнях, що не спричинили смерть потерпілого, попередити лікаря та медперсонал, які проводять операцію, про необхідність збереження снаряду та обережного поводження з ним.

Сліди біологічного походження. Після виявлення, фото-фіксації та детального опису слідів в протоколі огляду, об'єкти дослідження по яких є можливість проведення комплексних досліджень (дактилоскопічних та молекулярно-генетичних). Вилучають з дотриманням наступних правил:

- всі операції проводять тільки в гумових рукавицях, медичних масках та одноразових шапочках;

- використовують пінцет та скальпель, які оброблені дезінфікуючими розчинами;

- після закінчення роботи з кожним об'єктом інструменти протирають ватним тампоном зі спиртом, після чого проколюють бранши інструментів над полум'ям запальнички;

- бажано під час роботи експертів по виявленню слідів біологічного походження вести якомога менше розмов, оскільки мікрочастинки слини під час розмов розпилюються в радіусі більш ніж 2 метри, що може привести до забруднення (контамінації) виявлених слідів біологічним матеріалом учасників слідчо-оперативної групи;

- всі вилучені об'єкти (предмети) до упакування висушують при кімнатній температурі без використання нагрівальних приладів (по можливості слід уникати прямого попадання сонячних променів);

- вилучені предмети упаковують в установленому порядку окремо в паперові пакети, коробки, які не використовувалися раніше, і у яких завідомо відсутні біологічні сліди людини (наприклад, при використанні для пакування чистих паперових аркушів, всі операції з цими аркушами, починаючи з вилучення їх із пачки паперу, повинні здійснюватися лише в гумових рукавичках).

Якщо при огляді місця події вилучені речові докази, які знаходяться в вологому стані і не має змоги їх висушити до пакування, необхідно:

- обов'язково зазначити в протоколі огляду місця події про вологий стан об'єктів дослідження, зробивши примітку й на упаковці;

- речі, що знаходяться у вологому стані, направити не пізніше 24 годин з моменту їх вилучення до будь-якої експертної установи для проведення досліджень з обов'язковим зазначенням в супровідному документі стану в якому знаходяться об'єкти дослідження. Будь-яке зволікання призведе до непридатності слідів біологічного походження.

Наркотичні засоби. Вилучають з дотриманням наступних правил, кожний об'єкт має бути упакований в окрему тару, щоб під час зберігання або транспортування речовини не змішувалися та не переходили з поверхні одного предмета-носія на інший.

Упакування:

В якості пакувального матеріалу використовуються:

- картонні коробки (ящики);

- пакети з полімерного матеріалу (пакети Експертної служби МВС України);
- паперові пакети та конверти;
- пластикові пляшки.
- кожен об'єкт має бути упакований в окрему тару, щоб під час зберігання або транспортування речовини не змішувалися та не переходили з поверхні одного предмета-носія на інший;
- з метою недопущення випаровування речовин та витоку рідин, у якості предметів, потрібних для закриття горловини колб використовуються пластмасові кришки, пробки, рукавички одноразового використання;
- перед упакуванням предметів слід переконатись, що процес реакції закінчився, а речовини охолонули;
- під час перевезення та зберігання вилучених предметів і обладнання слід пам'ятати, що кислоти та луги не мають з'єднуватись з іншими речовинами, вони повинні знаходитись окремо від хімічних сполук, екстрактів та інших предметів;
- варто пам'ятати, що неправильне вилучення, відібрання, збереження та пакування може змінити фізико-хімічні властивості, призвести до часткової або повної втрати об'єкту, що суттєво вплине на результати дослідження;
- також треба мати на увазі, що залишки порошку, які знаходяться на різьбі склянок під час закриття або відкриття кришки, можуть спричинити вибух.

ЗАВДАННЯ КВЕСТІВ

Сценарій 1. «Огляд місця події-крадіжка з офісу фірми «Маяк»»	
Фабула завдання (зазначена у білеті)	До підрозділу поліції надійшло повідомлення про вчинену крадіжку з офісу фірми Маяк по вул. Співдружності у Саксаганському районі м. Кривого Рогу. Слідчо-оперативна група виїхала на місце. Згідно із заявою власника фірми викрадена велика сума грошей
Додаткові обставини, які виникають по ходу квеста (не зазначені у білеті), неочікувані та невідомі заздалегідь курсанту, які він має встановити (віднайти, здогадатися) для того щоб продовжити квест у правильному напрямку	При огляді місця події – офісу, в якому вчинена крадіжка, виявлені: сліди пальців рук на пляшці з-під коньяку, що стояла на столі, сліди зубів – на плитці шоколаду, що знаходилася поруч з пляшкою; металевий прут недалеко від дверей. У кримінальному провадженні за фактом зазначеної крадіжки із офісу було встановлено, що її могли вчинити К. і Ч. Під час обшуку за місцем їх мешкання знайдені деякі викрадені речі, крім того, в К. – набір слюсарного інструменту, Ч. – невеликий лом.
Місце проведення	Локація: третій поверх, 303 аудиторія
Дійові особи	Власник офісу, технік - криміналіст
Дидактичні матеріали, засоби, імітаційні предмети	Об'єкти
За результатом квесту	1. Провести огляд місця події та скласти відповідний протокол. 2. З урахуванням обставин скласти постанову про призначення експертизи

Сценарій 2. «Огляд місця події - зґвалтування»	
Фабула завдання (зазначена у білеті)	До районного відділення поліції надійшло звернення щодо зґвалтування у альтанці у сквері по вул. Співдружності у м. Кривому Розі. Слідчий у складі СОГ виїхав на місце події. На місці події присутня потерпіла К. Слідчий має провести огляд місця події. Складіть протокол огляду. Складіть план розслідування кримінального провадження
Додаткові обставини, які виникають по ходу квеста (не зазначені у білеті), неочікувані та невідомі заздалегідь курсанту, які він має встановити (віднайти, здогадатися) для того щоб продовжити квест у правильному напрямку	На місці події плями крові, потерпіла пояснила, що під час зґвалтування вона чинила опір та намацавши уламок скляної пляшки встромила його в ногу гвалтівнику. Після чого той з місця злочину зник. За позитивного розвитку квесту слідчий складає протокол огляду місця події з правильним вилученням усіх предметів та речовин. Опитує потерпілу та у плані розслідування передбачає версію встановлення правопорушника шляхом перевірки лікарень за фактами звернення з колото різаним пошкодженням лівої ноги
Місце проведення	Локація на подвір'ї учбового закладу.
Дійові особи	Оперуповноважений, поняті, потерпіла.
Дидактичні матеріали, засоби, імітаційні предмети	Плями від фарби червоного кольору, розбита пляшка.
За результатом квесту	1) протокол огляду місця події; 2) пояснення потерпілої; 3) план розслідування

Сценарій 3 «Огляд місця події-розбій з послідувачим пред'явленням для впізнання предметів»	
Фабула завдання (зазначена у білеті)	В. скоїв відкрите викрадення майна із застосуванням насильства, небезпечного для життя і здоров'я. На місці події виїхала слідчо-оперативна група. На місці події виявлено недопалок сигарети «LM».
Додаткові обставини, які виникають по ходу квеста (не зазначені у білеті), неочікувані та невідомі заздалегідь курсанту, які він має встановити (віднайти, здогадатися) для того щоб продовжити квест у правильному напрямку	Згодом під час розслідування за місцем проживання Васильєва В. були виявлені дамська сумочка, гаманець, мобільний телефон, які згодом були впізнані потерпілою.
Місце проведення	Локація: ділянка місцевості
Дійові особи	Технік - криміналіст.
Дидактичні матеріали, засоби, імітаційні предмети	Об'єкти.
За результатом квесту	1. Провести огляд місця події та скласти відповідний протокол. 2. Враховуючи обставини проведеної процесуальної дії, скласти план розслідування кримінального провадження.

Сценарій 4. «Огляд місця події»	
Фабула завдання (зазначена у білеті)	До підрозділу Національної поліції надійшло повідомлення про те, що за адресою Співдружності 92/302 сусіди побачили відкриті двері до квартири та побачили чоловіка, який лежить в квартирі на дивані та не рухається. Слідчий у складі СОГ виїхав на місце.
Додаткові обставини, які виникають по ходу квеста (не зазначені у білеті), неочікувані та невідомі заздалегідь курсанту, які він має встановити (віднайти, здогадатися) для того щоб продовжити квест у правильному напрямку	Додатковою обставиною є відшукання в кармані трупа папірця з номером телефону. Задля позитивної оцінки слідчий має зателефонувати за номером телефону, та допитати особу абонента даного телефонного номеру.
Місце проведення	Полігон «Зелена кімната»
Дійові особи	Оперуповноважений, судмедексперт, експерт криміналіст, свідок.
Дидактичні матеріали, засоби, імітаційні предмети	На полігоні «Зелена кімната» манекен, папірець з номером телефону свідка.
За результатом квесту	1) протокол огляду МП з оглядом трупу та вилученням папірця; 2) протокол допиту свідка.

Сценарій 5. «Огляд місця події: труп»	
Фабула завдання (зазначена у білеті)	На шкільному подвір'ї виявлено труп зі слідами насильницької смерті. Працівники школи вранці побачивши труп викликали СОГ. Слідчий має провести огляд місця події. Складіть протокол огляду. Складіть план розслідування кримінального провадження
Додаткові обставини, які виникають по ходу квеста (не зазначені у білеті), неочікувані та невідомі заздалегідь курсанту, які він має встановити (віднайти, здогадатися) для того щоб продовжити квест у правильному напрямку	На місці біля імітованого трупу лежить хустина з червоними плямами та металевий прут. На місці перебуває свідок – вчителька школи, яка має пояснити, що знає вбитого, це учень школи. Як їй відомо, за день до вбивства у нього був конфлікт з однокласником П. з приводу того, що П. глузував з його зачіски. Більше їй нічого невідомо. За позитивного розвитку квесту слідчий має провести огляд місця події, пояснення відібрати від свідка та скласти план розслідування з урахуванням показань свідка
Місце проведення	Локація на подвір'ї учбового закладу.(у разі дощу – при вході в школу)
Дійові особи	Оперуповноважений, поняті, свідок-вчителька.
Дидактичні матеріали, засоби, імітаційні предмети	Манекен, металевий прут, хустка.
За результатом квесту	1) протокол огляду місця події; 2) протокол допиту; 3) план розслідування

Сценарій 6. «Огляд місця події»	
Фабула завдання (зазначена у білеті)	У сквері на вул. Співдружності у м. Кривому Розі стався розбійний напад на громадянку Р. Перехожі викликали швидку допомогу, яка забрала постраждалу у непритомному стані. На місце прибула СОГ, коли постраждалу вже забрала швидка допомога. Слідчий має провести огляд місця події. Складіть протокол огляду. Складіть план розслідування кримінального провадження
Додаткові обставини, які виникають по ходу квеста (не зазначені у білеті), неочікувані та невідомі заздалегідь курсанту, які він має встановити (віднайти, здогадатися) для того щоб продовжити квест у правильному напрямку	На місці події плями крові, жіноча сумочка з записником з номером телефона. Також на місці є очевидець, який дає показання щодо того, що невідомий вдарив жінку по голові пляшкою, вирвав її сумку та, забравши щось з сумки, викинув її на місці. Все це очевидець бачив з балкону квартири, яка розташована в домі навпроти. Очевидець намагається під час розповіді перетнути місце події. За позитивного розвитку квесту слідчий складе протокол огляду місця події з правильним вилученням усіх предметів та речовин. Опитує очевидця та не допускає його до місця огляду
Місце проведення	Локація на подвір'ї учбового закладу.(у разі дощу – при вході в будівлю)
Дійові особи	Оперуповноважений, поняті, очевидець.
Дидактичні матеріали, засоби, імітаційні предмети	Плями від фарби червоного кольору, жіноча сумка з записником та номером телефону, розбита пляшка (знаряддя злочину).
За результатом квесту	1) протокол огляду місця події; 2) пояснення очевидця; 3) план розслідування.

Сценарій 7. «Огляд місця події: сліди, хочуть перетнути місце події сторонні»	
Фабула завдання (зазначена у білеті)	Між гр. Б. та гр. Г. виник словесний конфлікт, під час якого, гр. Б. утримуючи у правій руці ніж, клинком якого, завдав декілька ударів в область грудної клітини гр. Г., заподіявши останньому тілесні ушкодження у вигляді проникаючих колото-різаних поранень. Після вказаних дій, гр. Б. з місця вчинення злочину втік, залишивши знаряддя злочину на місці події. Гр. Г. був госпіталізований до лікарні. Скласти протокол огляду місця події. Скласти план розслідування
Додаткові обставини, які виникають по ходу квеста (не зазначені у білеті), неочікувані та невідомі заздалегідь курсанту, які він має встановити (віднайти, здогадатися) для того щоб продовжити квест у правильному напрямку	На місці лежить ніж, плями червоного кольору. Хочуть перетнути місце події можливі перехожі. На місце події прибуває начальник слідчого відділу. З метою керівництва розслідуванням хоче підійти та ближче оглянути ніж. За позитивного розвитку квесту слідчий не допускає керівника слідчого підрозділу на місце події. Належним чином вилучає всі речовини та речові докази
Місце проведення	Локація на подвір'ї учбового закладу.(у разі дощу – під'їзд)
Дійові особи	Оперуповноважений, поняті, керівник слідчого підрозділу, перехожі.
Дидактичні матеріали, засоби, імітаційні предмети	Червона фарба, ніж.
За результатом квесту	1) протокол огляду місця події; 2) план розслідування.

Сценарій 8 «Огляд місця події»	
Фабула завдання (вказана у білеті)	Під час розслідування було викликано на допит неповнолітнього підозрюваного М. щодо отримання показань з приводу вчиненого кримінального правопорушення Скласти протокол допиту
Додаткові обставини, які виникають по ходу квеста (не зазначені у білеті), неочікувані та невідомі заздалегідь курсанту, які він має встановити (віднайти, здогадатися) для того щоб продовжити квест у правильному напрямку	В ході допиту слідчого викликав до себе керівник слідчого відділу. Skorиставшись цим, неповнолітній М. порвав матеріали кримінального провадження. Проведіть огляд матеріалів справи та складіть відповідний документ. За позитивного розвитку квесту слідчий має провести огляд пошкоджених документів. Зазначити про особливості допиту неповнолітнього підозрюваного. Зазначити про обов'язкових учасників під час допиту неповнолітнього підозрюваного
Місце проведення	Локація: кабінет слідчого
Дійові особи	Неповнолітній підозрюваний
Дидактичні матеріали, засоби, імітаційні предмети	Імітовані матеріали кримінального провадження
За результатом квесту	Провести допит неповнолітнього підозрюваного, скласти відповідний протокол. Скласти відповідний документ процесуальної дії з огляду на обставини допиту

Сценарій 9 «Огляд місця події»	
Фабула завдання (зазначена у білеті)	Під час розслідування було встановлено, що підозрюваний К. потрапив до квартири потерпілої Ц., яка знаходиться на другому поверсі двоповерхового цегляного будинку через незачинені двері балкону. В цей час в квартирі знаходилась тільки одна потерпіла Ц. Підозрюваний К., погрожуючи застосуванням зброї до потерпілої Ц., заволодів належними їй золотими прикрасами та мобільним телефоном марки «Samsung». Після чого підозрюваний К. відчинив вхідні двері квартири та вийшов через них, наказавши потерпілій Ц. зачинитись у ванній кімнаті квартири та вийти лише через десять хвилин після того, як він покинув квартиру. Проведіть огляд місця події та складіть відповідний документ
Додаткові обставини, які виникають по ходу квесту (не зазначені у білеті), неочікувані та невідомі заздалегідь курсанту, які він має встановити (віднайти, здогадатися) для того щоб продовжити квест у правильному напрямку	Під час прибуття на місце події слідчо-оперативної групи та нарядів патрульної поліції була опитана потерпіла Ц., яка описала підозрюваного К. Після чого наряди патрульної поліції здійснили патрулювання декількох найближчих від місця вчинення злочину районів, в ході якого був виявлений та затриманий, схожий за зовнішніми ознаками, описаними потерпілою Ц., підозрюваний К. Підозрюваний К. був доставлений нарядом патрульної поліції до відділення поліції № 1 м. Кривого Рогу. За позитивного розвитку квесту слідчий повинен відразу після огляду місця події скласти протокол про пред'явлення особи для впізнання за фотознімками для того, щоб прийняти рішення щодо затриманої особи – підозрюваного К.
Місце проведення	Локація: спеціальна аудиторія «Квартира»
Дійові особи	Слідчий, потерпіла.
Дидактичні матеріали, засоби, імітаційні предмети	Слід низу взуття підозрюваного К.
За результатом квесту	1. Провести огляд місця події та скласти відповідний протокол. 2. З урахуванням здобутої інформації скласти план розслідування.

Сценарій 10 «Огляд місця події»	
Фабула завдання (зазначена у білеті)	Здійснено розбійний напад на склад побутової техніки. Під час проникнення, було здійснено напад на охоронця, якого вдарили ззаду по голові, від чого останній знепритомнів, та зв'язали руки мотузкою. Після цього зі складу було викрадено техніку на загальну суму 500000 грн. Через деякий час охоронець прийшов до тями, один із нападників завдав йому ушкодження грудної клітини. Після того, як правопорушники зникли з місця злочину, потерпілий натиснув на кнопку виклику поліції. Була викликана слідчо-оперативна група
Додаткові обставини, які виникають по ходу квеста (не зазначені у білеті), неочікувані та невідомі заздалегідь курсанту, які він має встановити (віднайти, здогадатися) для того щоб продовжити квест у правильному напрямку	Під час огляду місця події виявлено недопалки з цигарок, дві з яких марки «Прилуки», а один недопалок цигарки марки «Parlament» які двірник підприємства намагався підмести, виконуючі свої посадові обов'язки За позитивного розвитку квесту слідчий має заборонити двірнику знаходитись на місці скоєння кримінального правопорушення, у результаті чого вилучаються в тому числі і недопалки
Місце проведення	Локація: на подвір'ї учбового закладу розташований уявний склад (альтанка)
Дійові особи	Двірник, слідчий, оперуповноважений
Дидактичні матеріали, засоби, імітаційні предмети	кров, протектори взуття та шин, недопалки
За результатом квесту	1. Провести огляд місця події та скласти протокол. 2. З урахуванням обставин скласти план розслідування.

Сценарій 11 «Затримання»	
Фабула завдання (вказана у білеті)	На розі будинку 92 по вул. Співдружності у Саксаганському районі м. Кривого Рогу сталася бійка, під час якої громадянин К. застосував ніж та спричинив ножові поранення громадянину В. Патрульна поліція затримала К., той кинув ніж під час затримання. Патрульні викликали СОГ. Складіть протокол затримання
Додаткові обставини, які виникають по ходу квеста (не зазначені у білеті), неочікувані та невідомі заздалегідь курсанту, які він має встановити (віднайти, здогадатися) для того щоб продовжити квест у правильному напрямку	Окрім протоколу затримання слідчий має скласти протокол особистого обшуку. Здійснити особистий обшук. Під час обшуку затриманий непомітно викидає пакетик з наркотичною речовиною. Слідчий має здійснити огляд місця події та вилучити ніж та наркотики.
Місце проведення	Локація: на подвір'ї навчального закладу розташований автомобіль патрульних.
Дійові особи	Патрульні, оперуповноважений, поняті.
Дидактичні матеріали, засоби, імітаційні предмети	Ніж, пакетик з речовиною.
За результатом квесту	1) протокол затримання; 2) протокол особистого обшуку; 3) протокол огляду місця події.

ТЕМА 3.

ПРОВЕДЕННЯ ОКРЕМИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ

3.1. Огляд

Огляд – це слідча (розшукова) дія, яка проводиться з метою безпосереднього сприйняття, дослідження обстановки на місці події, виявлення, фіксація та вилучення різних речових доказів, з'ясування характеру події, що відбулася, установленні особи правопорушника та мотивів скоєння кримінального правопорушення.

З метою виявлення та фіксації відомостей щодо обставин вчинення кримінального правопорушення слідчий, прокурор проводять огляд місцевості, приміщення, речей, документів та комп'ютерних даних (ч.1 ст.237 КПК України²⁵).

У невідкладних випадках до внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань може бути проведений огляд місця події (відомості вносяться невідкладно після завершення огляду) (ч.3 ст.214 КПК України)²⁶. Відмітимо, що саме огляд місця події є єдиною слідчою (розшуковою) дією, яка може бути проведена до внесення відомостей у Єдиний реєстр досудових розслідувань.

Огляд є важливою та невідкладною дією на місці події, та може бути джерелом отримання доказів, а тому дуже важливо дотримуватися всіх вимог щодо порядку проведення цієї слідчої (розшукової) дії.

За добровільною згодою особи, яка ними володіє (ч. 1 ст. 233 КПК України).

Основною вимогою, що висувається до проведення огляду житла чи іншого володіння особи є те, що він здійснюється згідно з правилами, передбаченими для обшуку житла чи іншого володіння особи, тобто:

²⁵Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#n2039>

²⁶Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#n2039>

- проведення огляду забороняється у нічний час (з 22 години до 6 години), за винятком невідкладних випадків, коли затримка в їх проведенні може призвести до втрати слідів кримінального правопорушення;

- присутність не менше двох незаінтересованих осіб (понятих). Огляд житла чи іншого володіння особи здійснюються з обов'язковою участю не менше двох понятих незалежно від застосування технічних засобів фіксування відповідної слідчої (розшукової) дії (ч.7 ст.223 КПК України). Однак, варто відмітити, що в умовах дії правового режиму воєнного стану така норма є більш гнучкою, так у ч.1 ст.615 КПК України зазначено про те, що якщо залучення понятих є об'єктивно неможливим або пов'язано з потенційною небезпекою для їхнього життя чи здоров'я, відповідні слідчі (розшукові) дії проводяться без залучення понятих. У такому разі хід і результати проведення обшуку або огляду житла чи іншого володіння особи, обшуку особи в обов'язковому порядку фіксуються доступними технічними засобами шляхом здійснення безперервного відеозапису;

- для участі в огляді може бути запрошений потерпілий;

- особи, у присутності яких здійснюється огляд, при проведенні цієї слідчої (розшукової) дії мають право робити заяви, що підлягають занесенню до протоколу огляду;

- при проведенні огляду дозволяється вилучення лише речей і документів, які мають значення для кримінального провадження, та речей, вилучених з обігу;

Усі вилучені речі і документи підлягають негайному огляду і опечатуванню із завірнням підписами осіб, які брали участь у проведенні огляду.

- слідчий, прокурор має право заборонити будь-якій особі залишити місце огляду до його закінчення та вчинювати будь-які дії, що заважають проведенню огляду. Невиконання цих вимог тягне за собою передбачену законом відповідальність.

- з метою одержання допомоги з питань, що потребують спеціальних знань, слідчий, прокурор для участі в огляді може запросити спеціалістів.

При огляді слідчий, прокурор або за їх дорученням залучений спеціаліст має право проводити вимірювання, фотографування, звуко- чи відеозапис, складати плани і схеми, виготовляти графічні зображення оглянутого місця чи окремих речей, виготовляти відбитки та зліпки, оглядати і вилучати речі і документи, які мають значення для кримінального провадження. Предмети, які вилучені законом з обігу, підлягають вилученню незалежно від їх відношення до кримінального провадження. Вилучені речі та документи, що не відносяться до предметів, які вилучені законом з обігу, вважаються тимчасово вилученим майном²⁷. Огляд місця події здійснюється негайно після отримання повідомлення про вчинений злочин. До виїзду на місце події інспектор-криміналіст повинен з'ясувати характер події, що трапилася, з метою визначення методів і науково-технічних засобів, необхідних для виявлення, фіксації та вилучення слідів і речових доказів на місці події. Оскільки сліди можуть бути залишені на різних ділянках, під час їх пошуку потрібно враховувати обстановку на місці події, властивості слідосприймальних об'єктів і механізм утворення слідів.

Огляд місця події передбачає обрання методів огляду, які визначають послідовність пересування при огляді, його організаційний порядок. На цьому етапі слідчий приймає рішення про додаткове залучення до огляду місця події спеціалістів відповідних профілів, інших слідчих при великих обсягах роботи, а також про додаткове застосування необхідних науково-технічних засобів.

Зазвичай, під час огляду помилкою слідчих є те, що вони доволі часто свої дії на місці події «підлаштовують» під ті версії, які виникли на основі первинної інформації та першого враження від побаченого. Це, як правило, призводить до втрати важливих для розкриття злочину слідів і речових доказів.

На початку проведення огляду місця події пропонуються версії та перевіряється їх відповідність реальному характеру події, але цей процес має

²⁷Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#n2039>

бути всебічним, враховувати усі обставини події, які встановлюються під час огляду.

Під час огляду місця події, в тих, чи інших ситуаціях може бути виявлено труп.

Огляд трупу регламентується ст. 238 КПК України. Згідно ч.1 ст. 238 КПК України огляд трупа слідчим, прокурором проводиться за обов'язкової участі судово-медичного експерта або лікаря, якщо вчасно неможливо залучити судово-медичного експерта.

Допускається, що огляд трупа може здійснюватися одночасно з оглядом місця події, житла чи іншого володіння особи, тобто до внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань, однак з додержанням правил цього Кодексу про огляд житла чи іншого володіння особи.

Зазначимо, що згідно ч.7 ст.232 КПК України слідчий, прокурор зобов'язаний запросити не менше двох незаінтересованих осіб (понятих) для огляду трупу.

За результатами огляду місця події під час якого було виявлено труп складається протокол огляду місця події. В такому протоколі відображається:

- обстановка місця події - розташування меблів та інших предметів інтер'єру з метою встановлення їх звичного знаходження;
- місце, тип слідів та предмети на яких вони виявлені;
- у разі знаходження трупу зазначають місце його виявлення, положення відносно приміщення чи певної ділянки місцевості, що одягнуто на трупі та вміст кишень одягу, видимі тілесні ушкодження. Після цього, за допомогою судово-медичного експерта здійснюється безпосередній опис тіла померлого;
- перелічуються виявлені сліди та описується спосіб їх пакування;
- після складання письмового протоколу, учасниками слідчої (розшукової) дії проводиться ознайомлення з його змістом, а далі вносяться відомості (у разі наявності) про заяви, клопотання та зауваження.

- протокол надається для підпису учасникам цієї слідчої (розшукової) дії, при цьому, у разі виявлення трупу, копія такого протоколу надається судово-медичному експерту.

Після огляду труп підлягає обов'язковому направленню для проведення судово-медичної експертизи для встановлення причини смерті.

3.2. Допит

Проведення допиту на стадії досудового розслідування передбачено такими статтями Кримінального процесуального кодексу України:

ст. 223 – «Вимоги до проведення слідчих (розшукових) дій» (зазначені загальні правила, які застосовуються до всіх слідчих (розшукових) дій, зокрема до допиту);

ст. 224 – «Допит» (спеціальні правила проведення);

ст. 225 – «Допит під час досудового розслідування в судовому засіданні»;

ст. 226 – «Особливості допиту малолітньої або неповнолітньої особи»;

ст. 232 – «Проведення допиту, впізнання у режимі відеоконференції під час досудового розслідування»;

ч. 11 ст. 615 – «Особливості режиму кримінального провадження в умовах воєнного стану» та іншими статтями.

Отже, здійснивши аналіз вищевказаних положень кримінального процесуального законодавства, можна визначити таке поняття допиту:

– це слідча (розшукова) дія, передбачена кримінальним процесуальним законодавством, спрямована на отримання інформації від учасників кримінального провадження про факти, які стали їм відомі в наслідок вчинення кримінального правопорушення чи проведення інших слідчих або процесуальних дій і мають значення для встановлення істини в кримінальному провадженні.

Юридичні підстави:

- внесення відомостей до ЄРДР;

- наявність у особи процесуального статусу (підозрюваний, обвинувачений, потерпілий, свідок тощо).

Фактичні підстави:

- наявність достатніх підстав вважати, що особі, яка буде допитана, відома інформація про обставини, які підлягають доказуванню в конкретному кримінальному провадженні.

Уповноважені особи на здійснення допиту – дізнавач, слідчий, прокурор, слідчий суддя.

Кого допитують – потерпілий, свідок, підозрюваний, цивільний позивач, відповідач – під час досудового розслідування; обвинувачений, експерт – у судовому засіданні; за потреби – інших учасників кримінального провадження.

Під час проведення допиту може застосовуватись фотозйомка, аудіо-та/або відеозапис (відповідно до положень ст. 224 КПК).

Якщо в процесі допиту застосовувались звукозапис, кінозйомка, відеозапис або інші технічні засоби документування – про це дізнавач, слідчий, прокурор зобов'язані попередити допитуваного, повідомивши йому найменування, технічні характеристики та мету застосування цього засобу фіксації показань. Після закінчення допиту результати застосування технічних засобів надаються допитуваному для ознайомлення. Про застосування технічних засобів фіксації зазначається в протоколі допиту.

Також проведення допиту під час дистанційного досудового провадження повинно здійснюватися за допомогою технічних засобів і технологій, які забезпечують належну якість зображення і звуку, а також інформаційну безпеку (відповідно до ст. 232 КПК).

Показання, отримані під час допиту свідка, потерпілого, у тому числі одночасного допиту двох чи більше вже допитаних осіб, у кримінальному провадженні, що здійснюються в умовах воєнного стану, можуть бути використані як докази в суді виключно у випадку, якщо у такому допиті приймав участь захисник та хід і результати такого допиту фіксувались за допомогою доступних технічних засобів відеофіксації (ч. 11 ст. 615 КПК).

Час та строк проведення. За загальним правилом проведення слідчих (розшукових) дій, в тому числі і допиту, у нічний час (з 22 години до 6 години) не допускається, за винятком невідкладних випадків, коли затримка в їх проведенні може призвести до втрати слідів кримінального правопорушення чи втечі підозрюваного (відповідно до ст. 223 КПК).

Допит не може проводитись після закінчення строків досудового розслідування, крім випадків передбачених частиною 3 ст. 333 КПК, а також його проведення на стадії судового розгляду, що передбачено ст. 351-354, 356 КПК України.

Допит не може продовжуватись без перерви понад дві години, а в цілому – понад вісім годин на день. Допит малолітньої або неповнолітньої особи не може продовжуватись без перерви понад одну годину, а загалом – понад дві години на день.

Місце проведення. Допит проводиться за місцем проведення досудового розслідування або в іншому місці за погодженням із особою, яку мають намір допитати (ч. 1 ст. 224 КПК) – може бути місце проживання, роботи або лікувальна установа (з дозволу лікаря), санаторій, ізолятор тимчасового тримання чи слідчий ізолятор тощо.

Міжнародні стандарти та світова практика говорять про те, що допит дитини, потерпілої від злочину має бути проведений у дружній атмосфері для дитини, де вона відчуває захист і комфорт. Таким місцем є спеціально обладнана кімната, яка називається – «зелена кімната»²⁸.

Перед початком допиту встановлюється особа, роз'яснюються її права та обов'язки, а також порядок проведення допиту. У разі, якщо вік особи не встановлено, але є підстави вважати, що особа є малолітньою або неповнолітньою, до встановлення віку такої особи її допит проводиться за правилами, передбаченими для допиту малолітньої або неповнолітньої особи.

²⁸Коваленко А., Мороз А. Дітей-злочинців чи неповнолітніх, потерпілих від кримінальних правопорушень, – кого насамперед має захистити ювенальний прокурор. Вісник прокуратури. 2019. № 1. С. 20–25.

За потребою до участі в допиті залучається перекладач, захисник. Обов'язкова участь захисника, в тому числі і під час проведення такої слідчої (розшукової) дії як допит, визначається ст. 52 КПК у кримінальних провадженнях щодо особливо тяжкого злочину з моменту набуття особою процесуального статусу підозрюваного або інших кримінальних провадженнях щодо окремих категорій осіб.

Відповідальність осіб: у разі допиту свідка він попереджається про кримінальну відповідальність за відмову давати показання і за давання завідомо неправдивих показань, а потерпілий – за давання завідомо неправдивих показань.

Особам, які не досягли шістнадцятирічного віку, роз'яснюється обов'язок про необхідність давання правдивих показань, не попереджуючи про кримінальну відповідальність за відмову від давання показань і за завідомо неправдиві показання.

Загальні вимоги до проведення:

- виклик особи на допит здійснюється шляхом направлення повістки (надсилається поштою, електронною поштою, факсимільним зв'язком), телеграмою, повідомленням по телефону або через адміністрацію ізолятора тимчасового тримання чи слідчого ізолятора. Особи, які не з'явились за викликом без поважних причин, можуть бути піддані ухвалою слідчого судді приводу;

- викликані за одним і тим самим провадженням особи допитуються порізно і не повинні мати можливості спілкуватись між собою;

- слідчий, прокурор має право провести одночасний допит двох чи більше раніше вже допитаних осіб для з'ясування причин розбіжностей в їх показаннях;

- забороняється домагатися показань шляхом насильства, брехні, шантажу, погроз, інших незаконних засобів або за винагороду. Під час допиту неприпустимо застосовувати гіпноз або психотропні засоби;

- допитуваний має право власноручно, в довільній формі викласти все, що йому відомо про обставини кримінального правопорушення, а потім йому можуть бути поставлені додаткові запитання. Особа має право не відповідати на запитання з приводу тих обставин, щодо яких є пряма заборона в законі (таємниця сповіді, лікарська таємниця, професійна таємниця захисника, таємниця нарадчої кімнати тощо) або які можуть стати підставою для підозри, обвинувачення у вчиненні нею, близькими родичами чи членами її сім'ї кримінального правопорушення, а також щодо службових осіб, які виконують негласні слідчі (розшукові) дії, та осіб, які конфіденційно співпрацюють з органами досудового розслідування;

- допитувана особа має право використовувати під час допиті власні документи і нотатки, якщо її показання пов'язані з будь-якими обчисленнями та іншими відомостями, які важко зберегти в пам'яті;

- оголошення показань, наданих учасниками допиту на попередніх допитах, дозволяється лише після давання ними показань;

- допит малолітньої або неповнолітньої особи проводиться у присутності законного представника, педагога або психолога, а за необхідності – лікаря. Цим особам роз'яснюється обов'язок бути присутніми при допиті, а також право заперечувати проти запитань, ставити уточнюючі запитання. Якщо присутність такої особи може завдати шкоди інтересам малолітнього або неповнолітнього свідка, потерпілого, слідчий, прокурор за клопотанням малолітньої або неповнолітньої особи чи за власної ініціативи має право обмежити участь чи усунути від участі у допиті законного представника;

- у разі відмови підозрюваного відповідати на запитання, давати показання, особа, яка проводить допит, зобов'язана його зупинити одразу після отримання такої заяви;

Особливі порядки проведення допиту.

Допит під час досудового розслідування в судовому засіданні (ст. 225 КПК):

У виняткових випадках, пов'язаних із необхідністю отримання показань під час досудового розслідування, якщо через існування небезпеки для життя і здоров'я особи, її тяжкої хвороби, наявності інших обставин, що можуть унеможливити її допит в суді або вплинути на повноту чи достовірність показань, сторона кримінального провадження, представник юридичної особи, стосовно якої здійснюється провадження, мають право звернутись до слідчого судді з клопотанням провести допит такої особи в судовому засіданні, в тому числі одночасний допит двох чи більше вже допитаних осіб.

У цьому випадку допит здійснюється у судовому засіданні в місці розташування суду або перебування хворої особи в присутності сторін кримінального провадження з дотриманням правил проведення допиту під час судового розгляду, з обов'язковим залученням захисника. Для допиту тяжко хворої особи під час досудового розслідування може бути проведено виїзне судове засідання.

Суд під час судового розгляду має право допитати особу, яка раніше допитувалась в судовому засіданні, зокрема у випадках, якщо такий допит проведений за відсутності сторони захисту або якщо є необхідність уточнення показань чи отримання показань щодо обставин, які не були з'ясовані в результаті допиту під час досудового розслідування.

Проведення допиту у режимі відео конференції під час досудового розслідування (ст. 232 КПК):

Допит осіб під час досудового розслідування може бути проведений у режимі відеоконференції при трансляції з іншого приміщення (дистанційне досудове розслідування) у випадках:

- неможливості безпосередньої участі певних осіб у досудовому провадженні за станом здоров'я або з інших поважних причин;
- необхідності забезпечення безпеки осіб;
- проведення допиту малолітнього або неповнолітнього свідка, потерпілого;

- необхідності вжиття таких заходів для забезпечення оперативності досудового розслідування;
- наявність інших підстав, визначених слідчим, прокурором, слідчим суддею достатніми.

Під час досудового розслідування допускається дистанційне проведення лише допиту свідка, потерпілого, підозрюваного, експерта.

Проведення допиту в режимі відео конференції приймається слідчим суддею за власною ініціативою або за клопотанням сторони кримінального провадження. Якщо одна зі сторін заперечує проти проведення такої слідчої дії, слідчий, прокурор, слідчий суддя може прийняти рішення про її здійснення лише вмотивованою постановою (ухвалою), окрім випадків коли заперечення про її проведення висловлює підозрюваний.

В обов'язковому порядку перед проведення допиту в форматі відео конференції, уповноважені особи зобов'язані вручити допитуваній особі пам'ятку про її процесуальні права та обов'язки, перевірити документи, що посвідчують особу, та перебувати поряд з нею до закінчення допиту.

Особа, якій забезпечується захист, може бути допитана в режимі відео конференції з такими змінами зовнішності і голосу, за яких їй неможливо було б упізнати.

З метою дотримання розумних строків та забезпечення оперативності здійснення досудового розслідування, слідчий, прокурор може провести в режимі відеоконференції чи телефонної розмови не допит, а опитування особи, яка відсутня в місці проведення розслідування і не може з поважних причин з'явитись на допит до уповноваженої особи. Це є одним зі способів встановлення фактичних даних, які є важливими для об'єктивного розслідування кримінального провадження.

За результатами такого опитування складається не протокол, а рапорт із зазначенням:

- дати та часу опитування;
- даних про особу опитаного та документи, які посвідчували особу,

- яким технічним засобом фіксувався процес опитування, а також факт попередження особи про використання таких засобів, їх технічні характеристики;

- причини отримання відомостей саме шляхом опитування;

- обставин, які стали відомі під час опитування.

Здійснення такої процесуальної дії можливе лише з обов'язковою фіксацією технічними засобами, що мають функції аудіо- чи відеозапису, ходу та результатів опитування. Матеріали такого запису обов'язково додаються до рапорту. Проведення опитування не виключає в подальшому проведення допиту тієї ж особи за тим самим предметом допиту

Хід і результати допиту фіксуються у протоколі допиту, на носії інформації, на якому за допомогою технічних засобів зафіксований допит, у журналі судового засідання (відповідно до ст. 103 КПК).

В протоколі допиту показання допитуваного фіксуються від першої особи і, за можливості, дослівно. Допитуваний має право ознайомитись з протоколом допиту, робити свої заяви, зауваження, доповнення та уточнення, які підлягають занесенню до протоколу. Допитувана особа має засвідчити своїм підписом правильність записів у протоколі, вона підписує кожен сторінку протоколу допиту.

3.3. Призначення судових експертиз

Проведення досудового розслідування за фактом будь-якого кримінального правопорушення передбачає аналіз та дослідження обставин та проведення певних судових експертиз (судово-медичних, судово-трасологічних, судово-балістичних, хімічних, вибухотехнічних та ін.).

Важливим способом здійснення досудового розслідування при розслідуванні будь-яких кримінальних правопорушень виступає судова експертиза, як детальне дослідження експертом з використанням спеціальних знань матеріальних об'єктів, явищ і процесів, які містять інформацію про обставини кримінального провадження.

Проведення судових експертиз є процесуальна дія, яка полягає в дослідженні експертом за постановою слідчого або ухвалою суду речових доказів та інших матеріалів з метою встановлення фактичних даних та обставин, що мають значення для прийняття рішення по кримінальному провадженні.

Розглянемо основні завдання та універсальний перелік запитань при призначенні найбільш розповсюджених видів судових експертиз. Зазначимо, що перелік запропонованих запитань не є вичерпний, та у разі виникнення певних обставин може бути змінено.

Трасологічна експертиза. Основними завданнями трасологічної експертизи є ідентифікація або визначення родової (групової) належності індивідуально визначених об'єктів за матеріально фіксованими слідами - відображеннями їх слідоутворювальних поверхонь; діагностика (установлення властивостей, станів) об'єктів; ситуалогічні завдання (установлення механізму слідоутворення тощо).

Орієнтовний перелік вирішуваних питань:

Чи є на даній поверхні (даному предметі) сліди босих ніг (панчіх, шкарпеток, взуття) людини та чи придатні ці сліди для ідентифікації людини (панчіх, шкарпеток, взуття)?

Чи залишені сліди даною особою чи це сліди від шкарпеток, панчіх чи взуття, вилучених у певної особи?

Чи залишені сліди ніг (шкарпеток, панчіх, взуття), виявлені в різних місцях, однією особою (сліди тих самих шкарпеток, панчіх, взуття)?

Взуттям якого виду залишені дані сліди і які його характеристики і особливі ознаки (розмір, ступінь зношування тощо)?

Який орієнтовно зріст людини, яка залишила сліди?

Які особливості ходи людини відбилися у "доріжці слідів"?

Який механізм утворення слідів взуття?²⁹

Дактилоскопічна експертиза. Основним завданням дактилоскопічної експертизи є ідентифікація особи за слідами її рук, які залишені на місці події. Якщо версія про особу, що залишила слід, ще не висунута, а також якщо слідчий вважає за потрібне встановити, чи є на предметах обстановки місця події невидимі або слабовидимі сліди, перед експертом може постати питання про наявність такого роду слідів і їх придатність для ідентифікації особи.

Орієнтовний перелік вирішуваних питань:

Чи є на об'єкті сліди рук?

Чи придатні дані сліди для ідентифікації особи?

Чи залишені сліди рук конкретною (однією) особою?

Чи залишені однією особою сліди рук, вилучені в різних місцях?

Чи є на даному предметі сліди рук і якщо так, то чи придатні вони для ідентифікації?

Якою рукою і якими пальцями руки залишено сліди?

Які особливості мають руки людини, що залишила сліди (відсутність пальців, наявність шрамів тощо)?

Якими ділянками поверхні долоні залишено сліди?

У результаті якої дії залишено слід (захват, торкання тощо)?

Чи були сліди до вилучення на поверхні конкретного об'єкта?

Чи є ознаки перенесення вилучених слідів з однієї поверхні на іншу?³⁰

Почеркознавча експертиза. Основним завданням почеркознавчої експертизи є ідентифікація виконавця рукописного тексту, обмежених за обсягом рукописних записів (літерних та цифрових) і підпису. Такою експертизою вирішуються і деякі неідентифікаційні завдання (установлення факту виконання рукописного тексту під впливом будь-яких факторів, що

²⁹Наказ Міністерства юстиції України від 17 лютого 2023 року № 661/5 Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів з питань судово-експертної діяльності. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0306-23#Text>

³⁰Наказ Міністерства юстиції України від 17 лютого 2023 року № 661/5 Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів з питань судово-експертної діяльності. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0306-23#Text>

заважають (природних: хворобливий стан, хронічні захворювання, вікові зміни; тимчасових зовнішніх: незвичне тримання засобу для писання, незвична поза, обмеження зорового контролю тощо; тимчасових внутрішніх: алкогольне сп'яніння, фармакологічні, наркотичні засоби тощо; штучних: викривлення письма зміненими рухами); визначення статі виконавця, а також належності його до певної групи за віком тощо).

Орієнтовний перелік вирішуваних питань:

Чи виконано рукописний текст (рукописні записи) у документі (назва документа та його реквізити, графа, рядок) певною особою?

Чи виконані рукописні тексти (рукописні записи) у документі (документах) (назва документа та його реквізити, графа, рядок) однією особою?

Чи виконано підпис від імені особи (прізвище, ім'я, по батькові особи, від імені якої зазначено підпис) у документі (назва документа та його реквізити, графа, рядок) тією особою, від імені якої він зазначений, чи іншою особою?

Чи виконано рукописний текст у документі (назва документа та його реквізити, графа, рядок) під впливом збиваючих факторів (природних, штучних)?

Чи виконано підпис від імені особи (прізвище, ім'я, по батькові особи, від імені якої зазначено підпис) у документі (назва документа та його реквізити, графа, рядок) під впливом збиваючих факторів (природних, штучних)?³¹

Імунологічна експертиза. Сліди біологічного походження (кров, епітеліальні клітини, піт, слина тощо) залишаються на об'єктах дослідження в результаті контактної або безконтактної дії слідоутворюючого об'єкту (особи) на слідоприймаючі поверхні – як в результаті безпосереднього дотику, так і повітряно-крапельним шляхом (внаслідок випадкового чихання, подиху, позіхання тощо).

³¹Наказ Міністерства юстиції України від 17 лютого 2023 року № 661/5 Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів з питань судово-експертної діяльності. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0306-23#Text>

Однак головною умовою пошуку слідів біологічного походження є невідкладність проведення слідчих дій, це пов'язано зі схильністю об'єктів до швидкого руйнування. Крім того, сліди біологічного походження малопомітні, з часом змінюють свій вигляд (наприклад, колір плям крові), тому для їх пошуку, як правило, необхідна участь відповідного спеціаліста та використання низки технічних засобів.

Балістична експертиза. Об'єкти експертизи зброї та слідів і обставин її використання є зброя, його частини, деталі та приладдя; патрони і їх елементи; матеріали, інструменти та інші засоби для виготовлення зброї або набоїв і їх спорядження; пошкодження і відкладення продуктів пострілу на перешкодах, зброї і стрілку; фактичні дані про обставини виготовлення і застосування зброї і патронів, їх зберігання, носіння та ін., що містяться в протоколах слідчих дій, додатках до них і висновках експертів (судових медиків та ін.). Сюди ж відносяться піротехнічні засоби, патрони до них і їх елементи, пневматична, газова зброя та снаряди до них і т.п.

Розкриття й розслідування злочинів, що вчинені з застосуванням вогнепальної зброї знаходяться в прямій залежності від тактично правильно проведеного огляду місця події.

При огляді місць скоєння тяжких злочинів, де застосувалась вогнепальна зброя, головними речовими доказами, що виявляються, є: стріляні кулі, гільзи, набої, пижі, картеч, зброя, продукти пострілу, та об'єкти зі слідами пошкодження. Судова балістика досліджує вказані речові докази і вирішує питання, які постають при розслідуванні злочинів перед органами досудового розслідування та суду.

Важливого значення має дослідження слідів від зброї на стріляних кулях і гільзах, розуміння їх механізму і характеру слідоутворення. Дані сліди дають можливість встановити тип, вид, модель і зразок вогнепальної зброї, а також провести ідентифікаційне дослідження з метою встановлення конкретного зразка зброї, який було застосовано при скоєнні злочину.

При виявленні зброї та боєприпасів залежно від обставин конкретного кримінального провадження зазвичай проводяться такі слідчі (розшукові) дії, як огляд місця події або обшук, під час яких виявлені предмети мають бути оглянуті, належним чином упаковані й вилучені.

Як показує вивчення слідчої практики, при виявленні одного або декількох екземплярів вогнепальної зброї чи боєприпасів у слідчих труднощів зазвичай не виникає. Однак у випадках одночасного виявлення значної кількості різної зброї та боєприпасів слідчі часто припускаються суттєвих помилок організаційного та тактичного характеру, що призводить до втрати криміналістично значущої інформації.

При огляді зброї слід мати на увазі, що вона може бути заряджена й перебувати на бойовому взводі. Тому насамперед потрібно суворо дотримуватися заходів безпеки, щоб не спричинити випадковий постріл, і виконувати цю роботу має спеціаліст - баліст.

Брати зброю при огляді слід двома руками, упевненими рухами, не допускаючи її падіння й спрацювання ударно-спускового механізму, що може призвести до випадкового пострілу. При цьому важливо не пошкодити сліди, що можуть бути на поверхні зброї (сліди рук, текстильні волокна, волосся, сліди крові, речовина мозку, сліди запаху тощо) та не залишити свої. Тому спеціаліст має працювати в гумових рукавичках та брати зброю за ті частини, на яких зазвичай не залишаються придатні для ідентифікації сліди рук. Це можуть бути рифлені частини рукоятки, кожух-затвору, реміні, антабки тощо.

Орієнтовний перелік вирішуваних питань:

Чи вилучений предмет є вогнепальною зброєю?

Якщо так, то яка його марка, модель, калібр?

У разі якщо зброя заводська, які на ній є маркування та як вони характеризують зброю?

Які балістичні якості цієї зброї та яка пробивна дія, дальність польоту пулі (снаряду, картечу, шроту)?

Чи вилучені предмети є бойовими припасами до вогнепальної зброї?

Якщо так, то до зброї якої марки, моделі і калібру призначені представлені бойові припаси?

До якого різновиду відноситься надана на дослідження саморобна зброя?

Яким способом та під яку марку, модель, калібр виготовлений вилучений предмет?

Чи придатна до пострілу вилучена зброя?

Чи здійснювались постріли з наданої на дослідження зброї?

Чи придатні до пострілу вилучені набої?

Експертиза матеріалів, речовин та виробів. Вирішення питання про походження матеріалів і речовин з певного джерела залежить від ряду особливостей об'єкта, а також від наявності в конкретній установі потрібного обладнання та спеціалістів.

Орієнтовний перелік вирішуваних питань:

Чи є на предметі-носії (зазначається, на якому саме) сліди наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів? Якщо є, то яких саме?

Чи є даний засіб наркотичним засобом, психотропною речовиною, їх аналогом або прекурсором і яким (якою) саме?

Чи мають дані наркотичні засоби, психотропні речовини, їх аналоги або прекурсори спільну родову (групову) належність?

Чи мають дані наркотичні засоби, психотропні речовини спільне джерело походження за якісним та відносним кількісним складом?³²

Судово-медична експертиза трупа. Основним завданням судово-медичної експертизи трупа є встановлення причини смерті особи, за результатами якої приймається рішення, стосовно закриття кримінального провадження (у випадку природної смерті або нещасного випадку) або продовження при наявності ознак насильницької смерті.

³²Наказ Міністерства юстиції України від 17 лютого 2023 року № 661/5 Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів з питань судово-експертної діяльності. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0306-23#Text>

Орієнтовний перелік вирішуваних питань:

Час настання смерті та причина смерті?

Наявність на тілі ознак насильницької смерті?

Ознаки та механізм спричинення тілесних ушкоджень?

Давність спричинення тілесних ушкоджень?

Можливість спричинення тілесних ушкоджень пожиттєво або після смерті особи?

Послідовність спричинення тілесних ушкоджень?

Причинно-наслідковий зв'язок між тілесними ушкодженнями та смертю особи?

Наявність у організмі алкоголю та наркотичних речовин?

Питання щодо групової та видової належності знаряддя злочину (яким було спричинено тілесні ушкодження)?

Можливість настання смерті внаслідок інтоксикації, гострої інфекційної хвороби, інших чинників, в залежності від характеристик тілесних ушкоджень виявлених на труп та обставин смерті?

Судово-медична експертиза живих осіб. Основним завданням судово-медична експертиза живих осіб є встановлення причини смерті особи, за результатами якої приймається рішення, стосовно закриття кримінального провадження (у випадку природньої смерті або нещасного випадку) або продовження при наявності ознак насильницької смерті.

Орієнтовний перелік вирішуваних питань:

Чи є у потерпілого тілесні ушкодження?

Якщо так, то яка їх ступінь тяжкості, локалізація і механізм утворення?

Яка кількість ударів і яким предметом могли заподіяти ушкодження, виявлені у потерпілого?

Чи відповідає момент їх спричинення даті скоєння кримінального правопорушення?

ЗАВДАННЯ КВЕСТІВ.

Сценарій 1. «Огляд місця події»	
Фабула завдання (зазначена у білеті)	Під час розслідування було встановлено, що підозрюваний Х., на ґрунті расової ворожнечі та реалізуючи умисел на вбивство представника негроїдної раси, прогулювався по парку ім. Б. Хмельницького в м. Кривому Розі, де побачив раніше незнайомого йому громадянина Марокко – потерпілого Б., який гуляв зі своєю знайомою Т. Після того, як потерпілий Б. та його знайома Т. зайшли в безлюдне місце, підозрюваний Х. з метою вбивства потерпілого Б. дістав з кишені брюк задалегідь приготовлений ніж, яким наніс три удари в область грудної клітини потерпілого Б. В цей час знайома потерпілого Б. – Т., почала голосно кричати та звати на допомогу. Злякавшись цього, підозрюваний Х. почав тікати з місця події, при цьому він загубив ніж, яким наносив удари потерпілому Б. Проведіть огляд місця події та складіть відповідний документ
Додаткові обставини, які виникають по ходу квесту (не зазначені у білеті), неочікувані та невідомі задалегідь курсанту, які він має встановити (віднайти, здогадатися) для того щоб продовжити квест у правильному напрямку	Під час прибуття на місце події слідчо-оперативної групи та нарядів патрульної поліції була опитана свідок Т., яка описала підозрюваного Х. Її знайшов та доставив оперуповноважений.
Місце проведення	Локація: подвір'я учбового закладу (біля дерев'яної бесідки).
Дійові особи	Свідок, експерт, поняті.
Дидактичні матеріали, засоби, імітаційні предмети	Ніж зі слідами крові потерпілого.
За результатом квесту	1. Провести огляд місця події та скласти відповідний протокол 2. З урахуванням обставин огляду здійснити подальші процесуальні дії.

Сценарій 2. «Обшук»	
Фабула завдання (зазначена у білеті)	Слідчий у ході кримінального провадження отримав ухвалу суду щодо проведення обшуку у квартирі підозрюваного на предмет відшукання наркотичних засобів. Слідчий направляється до визначеної адреси для проведення обшуку.
Додаткові обставини, які виникають по ходу квеста (не зазначені у білеті), неочікувані та невідомі заздалегідь курсанту, які він має встановити (віднайти, здогадатися) для того щоб продовжити квест у правильному напрямку	Додатковою обставиною є несподіване прибуття дружини підозрюваного, яка, зайшовши до житла та побачивши обшук, намагається піти звідти. Задля позитивної оцінки слідчий має забезпечити залишення на місці дружини та провести її особистий обшук з дотриманням норм законодавства.
Місце проведення	Полігон «Квартира»
Дійові особи	2 Оперуповноважених (один має здійснювати фотозйомку, другий має забезпечити охорону приміщення), дружина підозрюваного, двоє понять.
Дидактичні матеріали, засоби, імітаційні предмети	На полігоні «Квартира» заховано поліетиленові пакетики з речовиною рослинного походження (або порошок білого кольору)
За результатом квесту	1) протокол обшуку з вилученням та пакуванням вилученої речовини; 2) протокол особистого обшуку дружини.

Сценарій 3. «Слідчий експеримент по нанесенню тілесних ушкоджень»	
Фабула завдання (вказана у білеті)	Біля будинку 92 по вул. Співдружності К. та П. розпивали спиртні напої. У них виникла сварка, у результаті чого П. наніс складним ножом, який був при ньому, кілька ударів К. по тулубу, у результаті чого спричинив тяжкі тілесні ушкодження. Під час досудового розслідування П. дав показання та погодився на проведення слідчого експерименту на місці. Складіть протокол слідчого експерименту. Складіть план розслідування.
Додаткові обставини, які виникають по ходу квеста (не зазначені у білеті), неочікувані та невідомі заздалегідь курсанту, які він має встановити (віднайти, здогадатися) для того щоб продовжити квест у правильному напрямку	На місці П. погодився показати, де він викинув знаряддя злочину – ніж, після нанесення тілесних ушкоджень. Слідчий має провести слідчий експеримент та знайти ніж, після чого скласти план розслідування, передбачивши огляд ножа та призначення відповідних експертиз.
Місце проведення	Локація на подвір'ї учбового закладу.(у разі дощу – на сходах – локація «Під'їзд»)
Дійові особи	Підозрюваний, поняті.
Дидактичні матеріали, засоби, імітаційні предмети	Ніж з плямами крові на ньому.
За результатом квесту	1) протокол слідчого експерименту; 2) план розслідування.

Сценарій 4. «Обшук автомобіля»	
Фабула завдання (зазначена у білеті)	Під час розслідування було з'ясовано, що зброя, яка використовувалась при вчиненні злочину, може зберігатися в автомобілі брата підозрюваного В. Отримавши ухвалу слідчого судді з дозволом на проведення обшуку в автомобілі, слідчим було сплановано провести обшук зранку біля офісу, де працює В. Проведіть обшук автомобіля та складіть відповідний документ.
Додаткові обставини, які виникають по ходу квеста (не зазначені у білеті), неочікувані та невідомі заздалегідь курсанту, які він має встановити (віднайти, здогадатися) для того щоб продовжити квест у правильному напрямку	Під час прибуття слідчого з оперуповноваженим в автомобілі знаходився брат підозрюваного В. При оголошенні йому ухвали слідчого судді він вийшов з автомобіля та надав можливість проводити обшук. Сам при цьому направлявся в офіс на роботу, оскільки розпочинався робочий день. За позитивного розвитку квесту слідчий має заборонити В. покидати місце обшуку та здійснити його особистий обшук, у результаті якого в нього вилучається зброя.
Місце проведення	Локація: на подвір'ї учбового закладу розташований автомобіль
Дійові особи	Власник автомобіля, оперуповноважений.
Дидактичні матеріали, засоби, імітаційні предмети	Імітований пістолет.
За результатом квесту	1) протокол обшуку автомобіля; 2) протокол особистого обшуку.

Сценарій 5. «Призначення експертизи»	
Фабула завдання (зазначена у білеті)	Під час обшуку було вилучено предмет схожий на пістолет ПМ та 6 патронів, які знаходились за місцем мешкання підозрюваного В.
Додаткові обставини, які виникають по ходу квеста (не зазначені у білеті)	Під час прибуття слідчого з оперуповноваженим за місцем мешкання В проводився обшук.
Місце проведення	Службовий кабінет
Дійові особи	Слідчий
Дидактичні матеріали, засоби, імітаційні предмети	Імітований пістолет та бойові патрони
За результатом квесту	1) протокол призначення експертизи

Сценарій 6 «Вилучення речовин, зовні схожих на наркотичні засоби»	
Фабула завдання (зазначена у білеті)	23 жовтня 2023 року, близько 13:45 годин, Романенко, переслідуючи злочинний намір, спрямований на незаконний збут наркотичного засобу – опію ацетильованого, знаходячись у автомобілі таксі марки «DaewooLanos», який знаходився на проїзній частині по вулиці Сидоренка, в Тернівському районі м. Кривого Рогу, в ході оперативної закупки, яку здійснював в якості покупця Павлов П.П., незаконно збув останньому в медичному шприці ємністю 20,0мл рідину зовні схожу на наркотичний засіб – опій ацетильований і отримав від Павлова П.П. в якості оплати грошові кошти в сумі 900 гривень, які були раніше оглянуті та передані співробітниками поліції Павлову П.П. для здійснення оперативної закупки. Після цього, в той же день, о 13:55 годині, Павлов П.П., який здійснював оперативну закупку, в салоні автомобілю «Skoda», реєстраційний номер АЕ 8888 ЕІ, який знаходився біля школи №4 по вулиці Вернадського в м. Кривий Ріг, добровільно видав співробітникам поліції придбаний у Романенко медичний шприц ємністю 20,0 мл з рідиною масою 9,7343 г. Того ж дня, о 18:28 годині Романенко, знаходячись на проїзній частині дороги поблизу будинку №32 по вулиці Василькова в Тернівському районі м. Кривого Рогу, був затриманий працівниками поліції, які під час його особистого обшуку виявили та вилучили у сумочці, яка знаходилася при ньому – медичний шприц ємністю 20,0 мл з рідиною зовні схожою на наркотичний засіб Складіть постанову про призначення експертизи.
Місце проведення	Локація: кабінет слідчого
Дійові особи	Слідчий.
Дидактичні матеріали, засоби, імітаційні предмети	два медичних шприци ємністю 20,0 мл із темно коричневою рідиною
За результатом квесту	постанова про призначення експертизи

Сценарій 7 «Призначення експертизи»	
Фабула завдання (зазначена у білеті)	12 лютого 2023 року в період часу з 06 год. 45 хв по 17 год. 35 хв. невстановлена особа, шляхом підбору ключа до вхідних дверей, таємно проникла до кв. 1 буд. 5 що по вул. Алмазній в Центрально-Міському районі м. Кривого Рогу, звідки таємно викрала грошові кошти та майно, яке належить Петрову, після чого з місця злочину зникла, розпорядившись викраденим на власний розсуд, чим завдала потерпілому Петрову матеріальні збитки на загальну суму 12000 грн 12.02.2023 року був проведений огляд місця події, в ході якого були виявлені та вилучені 4 сліди папілярних ліній. 13.03.2023 року за підозрою у вчиненні зазначеного кримінального правопорушення був затриманий Іваненко. Складіть постанову про призначення експертизи.
Місце проведення	Локація: кабінет слідчого
Дійові особи	Слідчий
Дидактичні матеріали, засоби, імітаційні предмети	4 сліди папілярних ліній дактилокарта Іваненка дактилокарта Петрова
За результатом квесту	1) скласти постанову про призначення експертизи

Сценарій 8 «Допит підозрюваного»	
Фабула завдання (зазначена у білеті)	12 лютого 2023 року в період часу з 06 год. 45 хв по 17 год. 35 хв. невстановлена особа, шляхом підбору ключа до входних дверей, таємно проникла до кв. 1 буд. 5 що по вул. Алмазній в Центрально-Міському районі м. Кривого Рогу, звідки таємно викрала грошові кошти та майно, яке належить Петрову, після чого з місця злочину зникла, розпорядившись викраденим на власний розсуд, чим завдала потерпілому Петрову матеріальні збитки на загальну суму 12000 грн 13.03.2023 року за підозрою у вчиненні зазначеного кримінального правопорушення був затриманий Іваненко. Складіть протокол допиту підозрюваної особи за методикою процесуального інтерв'ю.
Місце проведення	Локація: кабінет слідчого
Дійові особи	2 слідчих, підозрюваний, адвокат
Дидактичні матеріали, засоби, імітаційні предмети	відеокамера
За результатом квесту	1) скласти протокол допиту підозрюваного за методикою процесуального інтерв'ю

Сценарій 9 «Допит потерпілого»	
Фабула завдання (зазначена у білеті)	12 лютого 2023 року в період часу з 06 год. 45 хв по 17 год. 35 хв. невстановлена особа, шляхом підбору ключа до вхідних дверей, таємно проникла до кв. 1 буд. 5 що по вул. Алмазній в Центрально-Міському районі м. Кривого Рогу, звідки таємно викрала грошові кошти та майно, яке належить Петрову, після чого з місця злочину зникла, розпорядившись викраденим на власний розсуд, чим завдала потерпілому Петрову матеріальні збитки на загальну суму 12000 грн Складіть протокол допиту потерпілого за методикою процесуального інтерв'ю.
Місце проведення	Локація: кабінет слідчого
Дійові особи	2 слідчих, потерпілий
Дидактичні матеріали, засоби, імітаційні предмети	відеокамера
За результатом квесту	1) скласти протокол допиту потерпілого за методикою процесуального інтерв'ю

Сценарій 10. «Слідчий експеримент по пограбуванню»	
Фабула завдання (зазначена у білеті)	Гр. Б. знаходячись біля будинку № 5 по пр. Металургів, з корисливих мотивів, шляхом ривку, вирвав з рук гр. В. сумку. Заволодівши викраденим, гр. Б. побіг. Неподалік місця вчиненого злочину Б. витягнув із сумки гроші, а саму сумку викинув в кущі. Там же викинув свою пачку з-під цигарок. У ході досудового розслідування виникла необхідність провести слідчий експеримент. Направившись до будинку 5 по вул.. Металургів слідчий з підозрюваним провів слідчий експеримент. Складіть протокол слідчого експерименту. Складіть план розслідування
Додаткові обставини, які виникають по ходу квеста (не зазначені у білеті), неочікувані та невідомі заздалегідь курсанту, які він має встановити (віднайти, здогадатися) для того щоб продовжити квест у правильному напрямку	Під час слідчого експерименту підійшов чоловік, який пояснив що він упізнав підозрюваного, оскільки бачив як той вчинив пограбування на даному місці. За позитивного перебігу квесту слідчий має знайти в кущах сумку та пачку цигарок, вилучити їх, а також допитати свідка. Має бути проведено фотографування. В плані розслідування має бути передбачене впізнання сумки потерпілою.
Місце проведення	Локація на подвір'ї учбового закладу.(у разі дощу – при вході в тир)
Дійові особи	Підозрюваний, поняті, свідок.
Дидактичні матеріали, засоби, імітаційні предмети	Сумка, пачка цигарок.
За результатом квесту	1) протокол слідчого експерименту; 2) протокол допиту; 3) план розслідування.

Сценарій 11. «Обшук у кабінеті лікаря»	
Фабула завдання (вказана у білеті)	У ході досудового розслідування було встановлено, що у лікарні №18 м. Кривого Рогу лікарем Р. видавалися фальсифіковані лікарняні листи непрацездатності за грошову винагороду. Було прийнято рішення та отримано ухвалу слідчого судді з дозволом на проведення обшуку у кабінеті лікаря Р. Складіть протокол обшуку. Складіть план розслідування
Додаткові обставини, які виникають по ходу квеста (не зазначені у білеті), неочікувані та невідомі заздалегідь курсанту, які він має встановити (віднайти, здогадатися) для того щоб продовжити квест у правильному напрямку	На місці слідчий виявляє окрім документів – незаповнених бланків лікарняних листків непрацездатності, наркотичний засіб – речовину у пакетику (таблетки, які віднесено до наркотичних та сильнодіючих речовин). Слідчий має вилучити бланки та наркотичну речовину, та передбачити у плані розслідування призначення відповідних експертиз.
Місце проведення	Локація «Медсанчастина» - кабінет лікаря
Дійові особи	Поняті, оперуповноважений.
Дидактичні матеріали, засоби, імітаційні предмети	Бланки, пакетик з речовиною.
За результатом квесту	1) протокол обшуку; 2) план розслідування.

Сценарій 12. «Обшук автомобіля»	
Фабула завдання (зазначена у білеті)	Під час розслідування було з'ясовано, що психотропна речовин – метамфетамін, може зберігатися в автомобілі дружини підозрюваного Г. Отримавши ухвалу слідчого судді з дозволом на проведення обшуку в автомобілі, слідчим було сплановано провести обшук зранку біля будинку де мешкає Г. Проведіть обшук автомобіля та складіть відповідний документ
Додаткові обставини, які виникають по ходу квеста (не зазначені у білеті), неочікувані та невідомі заздалегідь курсанту, які він має встановити (віднайти, здогадатися) для того щоб продовжити квест у правильному напрямку	Під час прибуття слідчого з оперуповноваженим в автомобілі знаходилась дружина підозрюваного Г., яка при собі мала декілька фрагментів пластикових трубочок із психотропною речовиною метамфетамін. За позитивного розвитку квесту слідчий має провести особистий обшук дружини Г., у результаті якого в нього вилучається заборонена речовина, та приймається рішення стосовно вилученої у дружини речовини
Місце проведення	Локація: на подвір'ї учбового закладу розташований автомобіль
Дійові особи	Дружина власника автомобіля, оперуповноважений.
Дидактичні матеріали, засоби, імітаційні предмети	Імітовані психотропні речовини
За результатом квесту	1) протокол обшуку автомобіля; 2) протокол особистого обшуку.

Сценарій 13. «Обшук житла»	
Фабула завдання (зазначена у білеті)	Під час досудового розслідування було з'ясовано, що гр. Петров Р.О., 1980 р.н., проживаючий за адресою: м. Кривий Ріг, вул. Співдружності, 34/3 незаконно зберігає за місцем свого мешкання наркотичні засоби без мети збуту. Видано ухвалу слідчого судді про дозвіл на обшук житла
Додаткові обставини, які виникають по ходу квеста (не зазначені у білеті), неочікувані та невідомі заздалегідь курсанту, які він має встановити (віднайти, здогадатися) для того щоб продовжити квест у правильному напрямку	До проведення обшуку залучено двох понятих, які згодом мають бути допитані як свідки. Під час обшуку у квартирі Петрова Р.О. за адресою: м. Кривий Ріг, вул. Співдружності, 34/3 вилучено не лише наркотичні засоби, які він незаконно зберігав, а й зброю.
Місце проведення	Локація: криміналістичний полігон «квартира»
Дійові особи	поняті, слідчий, оперуповноважений
Дидактичні матеріали, засоби, імітаційні предмети	Імітовані наркотичні речовини (муляж білого порошку, схожого на амфетамін; муляж рослинної суміші у сухому подрібненому стані зеленого кольору, схожого на канабіс, медичний шприц, наповнений рідиною світло-коричневого кольору, схожою на опій ацетильований), імітований пістолет
За результатом квесту	1. Провести обшук та скласти протокол. 2. З урахуванням обставин скласти план розслідування.

ТЕМА 4.

ВИКОРИСТАННЯ ІПНП ПІД ЧАС ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

База ІПНПУ «ЦУНАМІ», раніше називалась «АРМОР», що розшифровувалось як – автоматизоване робоче місце оперативного робітника.

ІПНПУ «ЦУНАМІ», це система та база даних розроблена Міністерством внутрішніх справ України, котра почала застосовуватися в роботі поліцейських у 2003 році. ІПНПУ містить в собі дуже великий об'єм інформації майже на кожного громадянина України. Доступ до бази є тільки у працівників Національної поліції України, рядовий громадянин або зловмисник не зможе легальним способом отримати доступ до даної бази даних.

Відповідно до Наказу МВС України від 03.08.2017 за №676 «Про затвердження положення про інформаційно - комунікаційну систему «Інформаційний портал Національної поліції України»:

Інформаційно-комунікаційна система «Інформаційний портал Національної поліції України» - сукупність технічних і програмних засобів, призначених для обробки відомостей, що утворюються у процесі діяльності Національної поліції України та її інформаційно-аналітичного забезпечення. Система ІПНП є функціональною підсистемою єдиної інформаційної системи МВС.

Основними завданнями системи ІПНП є:

- інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності Національної поліції України;
- забезпечення наповнення та підтримки в актуальному стані інформаційних ресурсів баз (банків) даних, що входять до ЄІС МВС;
- забезпечення щоденної діяльності органів (закладів, установ) поліції у сфері трудових, фінансових, управлінських відносин, відносин документообігу;

- забезпечення електронної взаємодії з МВС та іншими органами державної влади.

Система ІППП призначена для:

- формування інформаційних ресурсів ЄІС МВС;
- обробки інформації, яка утворена в процесі діяльності поліції;
- аналітичної обробки інформації, отриманої з автоматичної фото- і відеотехніки;
- надання безпосереднього оперативного доступу до інформаційних ресурсів ЄІС МВС;
- генерації інтерфейсів та функціонування вебсервісів для здійснення інформаційної взаємодії органів (підрозділів) поліції з іншими органами державної влади, органами правопорядку іноземних держав, міжнародними організаціями;
- здійснення пошукових та аналітичних функцій для використання інформації з інформаційних ресурсів (баз даних) поліції, МВС та інших органів державної влади в межах службової діяльності відповідно до рівня доступу і повноважень за запитом або регламентом;
- використання програмних компонентів геоінформаційних підсистем для візуалізації інформації у вигляді електронних карт, автоматичної зміни зображеного образу об'єкта в залежності від зміни його характеристик, зміни масштабу та деталізації картографічної інформації в інформаційних ресурсах;
- забезпечення автоматизації процесів управління силами та засобами поліції;
- забезпечення електронного документообігу в органах (підрозділах) поліції, обміну електронними документами з МВС; комплексного захисту інформації та розмежування доступу до інформації, що зберігається в базах даних системи ІППП.

Адміністратором ІІ «Адмінпрактика» системи ІППП є структурний підрозділ центрального органу управління поліції, до повноважень якого

належить забезпечення управління (адміністрування), контроль за формуванням та підтриманням її в актуальному стані, ужиття заходів з її вдосконалення та надання користувачам доступу до неї, а також ведення їх обліку (далі - адміністратор).

Надання доступу уповноваженим посадовим особам органів (підрозділів) поліції здійснюється на підставі листа (заявки), підписаного керівником відповідного структурного підрозділу органу (підрозділу) поліції (у разі його відсутності – особою, яка виконує його обов'язки), надісланого до адміністратора.

Адміністратор протягом п'яти робочих днів з дня отримання листа приймає рішення про надання або відмову в наданні доступу до ІІ «Адмінпрактика» системи ІІІІ.

Відомості щодо користувача та наданого доступу вносяться адміністратором до електронного журналу обліку користувачів³³.

Доступ користувачів до інформації ІІ «Адмінпрактика» системи ІІІІ здійснюється з дотриманням вимог Законів України «Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах», «Про захист персональних даних». Інформація, що міститься в ІІ «Адмінпрактика» системи ІІІІ, не підлягає поширенню, крім випадків, передбачених законодавством України.

Кожній особі забезпечується реалізація права на одержання будь-яких відомостей про себе, які зберігаються в ІІ «Адмінпрактика» системи ІІІІ відповідно до законодавства України.

За участі науково-педагогічного складу кафедри організації досудового розслідування факультету №1 Криворізького навчально-наукового інституту Донецького державного університету внутрішніх справ створено та запроваджено до навчального процесу програму-імітатор «Навчальної системи централізованого управління нарядами поліції (ЦУНАМІ)» яка дозволить удосконалити викладання з навчальних дисциплін оперативно-розшукового спрямування: «Оперативно-розшукова діяльність», «Оперативно-розшукове

³³<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0727-23#Text>

документування», «Агентурно-оперативна робота», «Використання сучасних інформаційних технологій в ОРД»; кримінально-процесуального спрямування: «Кримінальний процес», «Досудове розслідування», «Дізнання»; адміністративно-правового спрямування: «Адміністративно-юрисдикційна діяльність поліції», «Актуальні проблеми поліцейської діяльності».

Навчальна програма ІППП на відміну від реальної не поповнюється інформацією «природнім» шляхом. Навчальний об'єкт є штучно створеним продуктом, який використовується лише у навчальних цілях і не перебуває в умовах постійного наповнення інформацією щодо реальних людей та реальних соціальних зв'язків. Тому під час роботи з навчальною ІППП є сенс працювати лише з використанням «бінарних» завдань. Дуальний характер останніх полягає у тому, що перша частина завдання орієнтована на ввід інформації, яка надається фабулою; а друга частина завдання орієнтована на пошук інформації щодо шуканої особи, або речі, або соціальних зв'язків, або інших обставин. Дуальні завдання можна «розривати» та надавати навчальній групі лише одну з частин: або «ввідну» або «пошукову». Проте «пошукова» частина завжди має бути пов'язана з фабулою тих завдань, які вже опрацьовувались у частині «вводу». Опрацювання «пошукового» завдання за фабулою, інформація щодо якої ніколи не вводилась до навчальної ІППП, не має сенсу, оскільки пошук інформації, якої «а ргіогу» в системі не може бути, є нікчемним.

ЗАВДАННЯ КВЕСТІВ

Сценарій 1. «Крадіжка, поєднана з проникненням до житла»	
Скоєно:	11.03.2023 року, приблизно о 01:40
Заявник:	Макаров Леонід Віталійович, дата народження: 15.06.1989 р., місце реєстрації: Дніпропетровська обл., м Кривий Ріг, вул. Свято-Миколаївська, буд. 23, кв. 16; місце проживання: Дніпропетровська обл., м Кривий Ріг, вул. Рибалка, буд. 28, м.т. 0967522345.
Потерпілі:	Макаров Леонід Віталійович, дата народження: 15.06.1989 р., місце реєстрації: Дніпропетровська обл., м Кривий Ріг, вул. Свято-Миколаївська, буд. 23, кв. 16, місце проживання: Дніпропетровська обл., м Кривий Ріг, вул. Рибалка, буд. 28, м.т. 0967522345; Макарова Олеся Олександрівна, дата народження: 19.09.1991 р., місце реєстрації: Дніпропетровська обл., м Кривий Ріг, вул. Рибалка, буд. 28, місце проживання: Дніпропетровська обл., м Кривий Ріг, вул. Рибалка, буд. 28, м.т. 0968479867;
Свідки:	Відсутні;
Адреса, де було скоєно кримінальне правопорушення:	Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг, вул. Рибалка, буд. 28;
Район:	Чергова частина Криворізького районного управління поліції ГУНП в Дніпропетровській області (Центрально-міський район);
Фабула:	11.03.2023 року, о 07:20 до чергової частини КРУП ГУНП в Дніпр. обл., надійшло повідомлення про крадіжку. Особа, яка повідомила про правопорушення ідентифікувала себе як Макаров Леонід Віталійович, 15.06.1989 р.н., та повідомив наступне. Прокинувшись 11.03.2023 року, приблизно о 06.30, заявник помітив відсутність портативного комп'ютера(ноутбука), а саме серія: MGN63xx/A, модель: MacBookAir10,1, марка: Apple, кількість: один, колір: золотий, належність: Макарову Леоніду Віталійовичу, особливості: невелике пошкодження дисплею у правому, верхньому куті, вартість: 35611,00 гривень. А також виявив відсутність інших речей, а саме: мобільного смартфона, який належав дружині заявника - Макаровій Олесі Олександрівни, марка: Apple, кількість: один, назва моделі: iPhone 11, номер моделі: MWKX3LL/A, серійний номер: DNPZM44BN27V, колір: червоний, IMEI: 359387011771905, IMEI2: 359387012766697, вартість: 25499,00 гривень, також було викрадено фен для волосся DysonSupersonicHD07

	GiftEdition (TopazOrange), вартість: 32867,00 гривень, який знаходився в футлярі, разом з шістьма змінними насадками для фену. Після, того як з'ясував, що були викрадені речі, оглянув вхідні двері, які виявились відчиненні. Запитавши у дружини, з'ясував, що вона ввечері лягла спати, забувши їх зачинити. Сума збитків складає 93977,00 гривень. Заявник вважає що кримінальне правопорушення вчинив, його сусід, який проживає за адресою: Дніпропетровська обл., м Кривий Ріг, вул. Рибалка, буд. 26, Тетеря Максима Сергійовича, 17.03.1994 р.н., який нещодавно повернувся з Криворізької виправної колонії № 80, де відбував строк близько чотирьох років, за правопорушення кваліфіковане частиною 3, статті 185 Кримінального кодексу України, та його брата Тетерю Назара Сергійовича, 03.08.1996 р. н., який веде аморальний спосіб життя, часто вживає алкоголь та наркотичні речовини.
Завдання:	Внести інформацію щодо кримінального правопорушення до ІПП.

Сценарій 2. «Крадіжка, поєднана з проникненням до житла»	
Скоєно:	11.03.2023 року, приблизно о 01:40
Заявник:	Макаров Леонід Віталійович, дата народження: 15.06.1989 р.
Потерпілі:	Макаров Леонід Віталійович, дата народження: 15.06.1989 р. Макарова Олеся Олександрівна, дата народження: 19.09.1991 р.
Свідки:	Відсутні;
Особи, які вчинили кримінальне правопорушення:	Тетеря Максим Сергійович, дата народження: 17.03.1994 р. Тетеря Назар Сергійович, дата народження: 03.08.1996 р.
Завдання:	Враховуючи наявні анкетні дані необхідно встановити максимальну кількість інформації стосовно осіб.

Сценарій 3. «Згвалтування»	
Скоєно:	02.03.2022 року, приблизно о 21:40
Заявник:	Шулява Олександра Дмитрівна, дата народження: 12.12.2001 р.; місце реєстрації: Дніпропетровська обл., м Кривий Ріг, вул. Ватутіна, буд. 45А, кв. 47; місце проживання: Дніпропетровська обл., м Кривий Ріг, вул. Ватутіна, буд. 45А, кв. 47, м.т. 0987563899.
Потерпілі:	Шулява Арина Дмитрівна, дата народження: 12.12.2001 р., місце реєстрації: Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг, вул. Ватутіна, буд. 45А, кв. 47, місце проживання: Дніпропетровська обл., м Кривий Ріг, вул. Ватутіна, буд. 45А, кв. 47, м.т. 0987563899.
Свідки:	Федюк Сергій Олександрович, дата народження: 01.02.2001 р.; місце реєстрації: Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг, вул. Героїв АТО, буд. 58, кв. 4; місце проживання: Дніпропетровська обл., м Кривий Ріг, вул. Степана Тільги, буд. 28, кв. 8; м.т. 0986890276. Шумна Надія Михайлівна, дата народження: 06.03.2001 р.; місце реєстрації: Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг, вул. Сибірська, буд. 76; місце проживання: Дніпропетровська обл., м Кривий Ріг, вул. Сибірська, буд. 76; м.т. 0734569009.
Адреса, де було скоєно кримінальне правопорушення:	Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг, Поштовий проспект, буд. 22, нічний клуб «Гараж».
Район:	Чергова частина Криворізького районного управління поліції ГУНП в Дніпропетровській області (Центрально-міський район);
Фабула:	02.03.2022, о 02:20 до чергової частини КРУП ГУНП в Дніпр. обл., надійшло повідомлення про згвалтування. Особа, яка повідомила про правопорушення ідентифікувала себе як Шулява Олександра Дмитрівна, 12.12.2001 р.н. та повідомила наступне: 02.03.2022 перебуваючи на вечірньому заході разом з приятелями: Романчук Олег Вікторович, 21.09.2001 р. н., Маковець Борис Андрійович, 21.09.2001 р.н., Федюк Сергій Олександрович, дата народження: 01.02.2001 р.н., Шумна Надія Михайлівна, дата народження: 06.03.2001 р.н., Мівенко Анна Леонідівна, дата народження: 09.05.2001 р.н., в нічному клубі «Гараж», випивали алкогольні напої, а саме: Горілка Finlandia Журавлина, об'ємом один

	літер, з вмістом спирту 37.5%, в кількості двох пляшок. Приблизно, о 21.40 у заявниці запаморочилась голова, вона сказала це своїм друзям, після чого гр. Романчук Олег Вікторович, 21.09.2001 р.н. та гр. Маковець Борис Андрійович, 21.09.2001р.н., запропонували їй пігулку від головного болю, після того як заявниця її випила, відчула раптову слабкість та втратила контроль над собою. За словами друзів, гр. Романчук О.В. та гр. Маковець Б.А., сказали що відведуть її до вбиральні. А насправді відвели до приватної кімнати клубу, коли пігулка перестала діяти, та заявниця намагалась вийти з кімнати, не змогла відчинити двері, хлопці почали у відкриту до неї чіплятися та пропонувати вступити в інтимні стосунки втрюх за гроші, коли вона відмовила, почали їй погрожувати та лупцювати, гр. Романчук О.В. наніс три удари по голові, після того гр. Маковець Б.А. заламав потерпілій руки, та силоміць змусив до статевого зв'язку оральним способом, після чого до них долучився гр. Романчук О.В., та вдвох продовжили статевий акт з дівчиною, проти її волі. Через стрес потерпіла втратила свідомість, коли отямилась та зрозуміла, що знаходиться в кімнаті сама, зателефонувала до поліції.
Завдання:	Внести інформацію щодо кримінального правопорушення до ІПП.

Сценарій 4. «Згвалтування»	
Скоєно:	02.03.2022 року, приблизно о 21:40
Потерпіла:	Шулява Олександра Дмитрівна, дата народження: 12.12.2001 р.
Свідки:	Федюк Сергій Олександрович, дата народження: 01.02.2001 р. Шумна Надія Михайлівна, дата народження: 06.03.2001 р.
Особи, які вчинили кримінальне правопорушення:	Романчук Олег Вікторович, дата народження: 21.09.2001 р. Маковець Борис Андрійович, дата народження: 21.09.2001 р.
Завдання:	Враховуючи наявні анкетні дані необхідно встановити максимальну кількість інформації стосовно осіб.

Сценарій 5. «Розбій»	
Скоєно:	10.02.2022 року, приблизно о 21:05
Заявник:	Гончаренко Софія Едуардівна, дата народження 19.11.1978р., місце проживання: Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг, вул. Степана Тільги, буд. 45 , кв.12, місце реєстрації: Дніпропетровська обл., м.Кривий Ріг, вул. Степана Тільги, буд.45, кв. 12, м.т.0987789070.
Потерпілі:	Заторжинська Анастасія Володимирівна, дата народження: 29.04.1978; місце проживання: Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг, вул. Героїв АТО, буд.19, кв. 1; місце реєстрації: Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг, вул. Мусорського, буд. 46, м.т.0946787747. Заторжинський Данило Сергійович, дата народження: 30.04.1978 р., місце проживання: Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг, вул. Героїв АТО буд.19, кв.1, місце реєстрації: Дніпропетровська обл., вул. Героїв АТО, буд.19, кв.1,м.т. 0946787749.
Свідки:	Гончаренко Софія Едуардівна, дата народження: 19.11.1978, місце проживання: Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг, вул. Степана Тільги, буд.45 , кв. 12; місце реєстрації: Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг, вул. Степана Тільги, буд.4 , кв. 12;м.т.0987789070. Шмалій Євгеній Євгенійович, дата народження:01.01.2000 р., місце проживання: Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг, вул. Шкільна, буд.19; місце реєстрації: Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг, вул. Шкільна, буд.19; м.т.0688900076; Гріневич Марія Віталіївна, дата народження: 27.08.1999 р., місце проживання: Дніпропетровська обл., м.Кривий Ріг, бульвар Вечірній, буд.7, кв.78; місце реєстрації: Дніпропетровська обл., м.Кривий Ріг, бульвар Вечірній, буд.7, кв.78; м.т.0738898776.
Адреса, де було скоєно кримінальне правопорушення:	Дніпропетровська обл., залізнична станція Рокувата, м. Кривий Ріг;
Район:	Чергова частина ВП № 1 Криворізького районного управління поліції ГУНП в Дніпропетровській області (Довгинцівський);
Фабула:	10.02.2022 року, о 21:20 до чергової частини ВП № 1 КРУП ГУНП в Дніпр. обл., надійшло повідомлення

	про розбій. Особа, яка повідомила про правопорушення ідентифікувала себе як Гончаренко Софія Едуардівна, 08.03.1989 р. н., та повідомила наступне: громадянин Томашевський Олексій Анатолійович разом із Гудемчуком Владиславом Віталійовичем 10 лютого 2022 року, в період часу з 20:55 до 21:05, знаходились в стані алкогольного сп'яніння в залі очікування залізничного вокзалу станції «Рокувата» в м. Кривий Ріг, де Гудемчук Владислав Віталійович діючи умисно, безпричинно, з хуліганських спонукань, грубо порушуючи громадський порядок з мотивів явної неповаги до суспільства, супроводжуючи свої дії особливою зухвалістю, висловлюючись нецензурною лайкою, почав образливо чіплятися до сидячої на лавці для пасажирів - Заторжинської Анастасії Володимирівни, а після того, як вона встала, схопив її за куртку та штовхнув в сторону, в результаті чого остання впала на металеву ручку лавки. Побачивши це, Заторжинський Данило Сергійович, співмешканець громадянки Заторжинської А.В., встав з лави та намагався зупинити хуліганські дії громадянина Гудемчука В.В. В цей час, приблизно о 21 годині 05 хвилин, Томашевський Олексій Анатолійович діючи умисно, безпричинно, з хуліганських спонукань, грубо порушуючи громадський порядок з мотивів явної неповаги до суспільства, супроводжуючи свої дії особливою зухвалістю, висловлюючись нецензурною лайкою, наніс удар кулаком по затылку громадянина Заторжинського Д.С., від якого останній упав на лавку. Після чого Гудемчук В. В. спільними діями із Томашевським О.А. нанесли не менше 10 ударів руками і ногами по голові та тулубу громадянина Заторжинського Д.С., тим самим вчинили дії, пов'язані з опором іншим громадянам, які припиняли хуліганські дії.
Завдання:	Внести інформацію щодо кримінального правопорушення до ІПП.

Сценарій 6. «Розбій»	
Скоєно:	10.02.2022 року, приблизно о 21:05
Потерпілі:	Заторжинська Анастасія Володимирівна, дата народження: 29.04.1978 р. Заторжинський Данило Сергійович, дата народження: 30.04.1978 р.
Свідки:	Гончаренко Софія Едуардівна, дата народження 19.11.1978р. Шмалій Євгеній Євгенійович, дата народження: 01.01.2000 р. Гриневиц Марія Віталіївна, дата народження: 27.08.1999 р.
Особи, які вчинили кримінальне правопорушення:	Томашевський Олексій Анатолійович Гудемчук Владислав Віталійович
Завдання:	Враховуючи наявні анкетні дані необхідно встановити максимальну кількість інформації стосовно осіб.

Сценарій 7. «Стрільба з вогнепальної зброї в населених пунктах і в не відведених для цього місцях»	
Скоєно:	20.09.2023 року, приблизно о 10:00
Заявник:	Куц Катерина Тарасівна, дата народження: 23.08.1998 р.; місце реєстрації: Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг, вул. Політехнічна, буд. 28, кв. 67; місце проживання: Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг, вул. Політехнічна, буд. 28, кв.67, м.т. 0965387412.
Свідки:	Куц Катерина Тарасівна, дата народження: 23.08.1998 р.; місце реєстрації: Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг, вул. Політехнічна, буд. 28, кв. 67; місце проживання: Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг, вул. Політехнічна, буд. 28, кв.67, м.т. 0965387412. Киричук Юлія Павлівна, дата народження: 09.10.1987р.; місце реєстрації: Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг, вул. Героїв АТО, буд. 34, кв. 124; місце проживання: Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг, вул. Героїв АТО, буд. 34, кв. 124, м.т. 0954478321.
Адреса, де було скоєно кримінальне правопорушення:	Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг, вул. Едуарда Фукса, буд. 15;
Район:	Чергова частина ВП № 3 Криворізького районного управління поліції ГУНП в Дніпропетровській області (Покровський);
Фабула:	20.09.2023, о 10:15 до чергової частини ВП № 3 КРУП ГУНП в Дніпр. обл., надійшло повідомлення про стрільбу з вогнепальної зброї в не відведених для цього місцях з порушенням установаженого порядку. Особа, яка повідомила про правопорушення ідентифікувала себе як Куц Катерина Тарасівна, 23.08.1998 р н., та повідомила наступне: 20.09.2023 заявниця прибула до робочого місця, приблизно в 09:30, за адресою: вул. Едуарда Фукса, буд. 15, де працює лікарем жіночої консультації “ПЕРВИНКА” почала робити належні її обов’язки. Приблизно о 09:55 разом зі своєю напарницею Киричук Ю.П 09.10.1987 року народження, проживає за адресою: м. Кривий Ріг, вул. Кропивницького, буд. 92, кв. 35, стали свідками наступної ситуації - на вулиці біля медичного закладу почав бігати чоловік у стані алкогольного сп’яніння з вогнепальною зброєю в руках, погрожуючи всіх вбити. Після цього почав

	здійснювати постріли у бродячих собак з належної йому мисливської вогнепальної рушниці, та як стало відомо пізніше марки ІЖ-27 №891212. Внаслідок цього протиправного діяння було вбито 3-4 собаки, люди які йшли повз робили йому зауваження, та на це чоловік погрожував розправитися і з ними. Особа, яка вчинила кримінальне правопорушення Гасин Кузьма Макарович, 09.09.1969 р.н., який проживає неподалеку від медичного закладу, та не одноразово, перебуваючи у стані алкогольного сп'яніння конфліктував з людьми на вулиці, біля медичного закладу, та кидався на людей, намагаючись спровокувати бійку.
Завдання:	Внести інформацію щодо кримінального правопорушення до ІПП.

Сценарій 8. «Стрільба з вогнепальної зброї в населених пунктах і в не відведених для цього місцях»	
Скоєно:	20.09.2023 року, приблизно о 10:00
Свідки:	Куц Катерина Тарасівна, дата народження: 23.08.1998 р. Киричук Юлія Павлівна, дата народження: 09.10.1987 р.
Особа, яка вчинила кримінальне правопорушення:	Гасин Кузьма Макарович, 09.09.1969 р.н.
Завдання:	Враховуючи наявні анкетні дані необхідно встановити максимальну кількість інформації стосовно осіб.

Сценарій 9. «Сутенерство»	
Скоєно:	Впродовж вересня - грудня 2022 року
Заявник:	Манько Олександра Федорівна, дата народження: 08.03.1999 р.; місце проживання: Дніпропетровська обл., м.Кривий Ріг, вул. Співдружності, буд. 94, кв.1; місце реєстрації: Дніпропетровська обл., м.Кривий Ріг, вул. Співдружності, буд. 94, кв.1; м.т.0680281478.
Потерпілі:	Манько Олександра Федорівна; дата народження: 08.03.1999 р, місце проживання: Дніпропетровська обл., м.Кривий Ріг, вул. Співдружності, буд. 94, кв.1; місце реєстрації: Дніпропетровська обл., м.Кривий Ріг, вул. Співдружності, буд. 94, кв.1; м.т.0680281478. Степанченко Валентина Георгіївна; дата народження: 24.09.2000 р.; місце проживання: Дніпропетровська обл., м.Кривий Ріг, вул. Щепкіна, буд.56; місце реєстрації: м. Київ ,буд. Вацлава–Гавела, буд. 49 ,кв.5. м.т. 098534256. Корець Дарія Андріївна; дата народження:06.09.1998 р.; місце проживання: Дніпропетровська обл., м.Кривий Ріг, вул. Щепкіна, буд.56; місце реєстрації: м. Київ, буд. Вацлава – Гавелла, буд.49, кв.5; м.т.0986424674.
Свідки:	Відсутні;
Район:	Чергова частина ВП № 4 Криворізького районного управління поліції ГУНП в Дніпропетровській області (Саксаганський);
Фабула:	04.01.2023 року, о 16:00 до чергової частини ВП № 4 КРУП ГУНП в Дніпр. обл., надійшло повідомлення про сутенерство. Особа, яка повідомила про правопорушення ідентифікувала себе як Манько Олександра Федорівна, 08.03.1999р.н., та повідомила наступне: Впродовж 2022 року Гуменюк Богдан Віталійович та Шмалій Євгеній Михайлович за попередньою змовою між собою, повторно з метою отримання незаконних прибутків, з корисливих спонукань займались сутенерством, а саме, забезпечили заняття проституцією в м. Кривий Ріг, жінок: Степанченко Валентину Георгіївну, Корець Дарію Андріївну, Манько Олександрю Федорівну, контролюючи їх діяльність, підшуковуючи їм чоловіків, доставляючи своїм транспортом до клієнтів, або від них, встановивши конкретні суми винагороди

	за заняття проституцією, при цьому, маючи від цього 50 % зароблених жінками грошей. Зі слів Манько О.Ф., громадянин Гуменюк Б.В. та громадянин Шмалій Є.М., забрали у останньої паспорт серії АА3432, виданий органом:1224, дата видачі: 12.12.2018 р., та примушували до заняття проституцією, не надаючи можливості зустрітися зі своїм малолітнім сином Гулак Василем Васильовичем, 16.08.2019 р.н., та не одноразово застосовували фізичне насильство до жінок.
Завдання:	Внести інформацію щодо кримінального правопорушення до ІПП.

Сценарій 10. «Сутенерство»	
Скоєно:	Впродовж вересня - грудня 2022 року
Потерпілі:	Манько Олександра Федорівна; дата народження:08.03.1999 р. Степанченко Валентина Георгіївна; дата народження: 24.09.2000 р. Корець Дарія Андріївна; дата народження:06.09.1998 р.
Свідки:	Відсутні;
Особи, які вчинили кримінальне правопорушення:	Гуменюк Богдан Віталійович; дата народження 14.02.1988 р. Євгеній Михайлович; дата народження: 28.12.1979 р.
Завдання:	Враховуючи наявні анкетні дані необхідно встановити максимальну кількість інформації стосовно осіб.